

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Qvaestio LXVI. De Baptismo. Quantum ad ea quæ ad ipsum Baptisma
pertinent. In duodecim Articulos diuisa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

DE SACRAMENTIS IN SPECIE.

DE BAPTISMO. QVÆSTIO LXVI.

Quantum ad ea, quæ ad ipsum Baptisma pertinent.

In Duodecim Articulos diuisa.

ARTICVLVS I.

Vtrum Baptismus sit ablutio?

R

Espondetur; Baptismum esse externam abluionem sub præscripta verborum forma.

Notandum est; Sicut Christus Baptismi auctor, ob suam perfectionem multis nominibus appellatur; ita etiam Baptismus. Et primò dicitur *Baptismus* quia animam abluit à peccatis. Dicitur *Lauacrum aquæ in verbo vite* ad Ephes. 5. v. 26. quia confertur cum verbo spiritualiter viuificante. Dicitur *Lauacrum regenerationis* ad Tit. 3. quia per illud, nouum esse & nouam vitam accipimus: Dicitur *Indumentum*, quia per illud Christum induimus, & velamus nostram ignominiam, ad Gal. 3. Dicitur *Illuminatio*, quia animam fide illustrat, ad Hebr. 1. Dicitur *Circumcisio non manu facta*, quia cor circumcidit, refecans omnia peccata, ad Colloss. 2. Denique dicitur *Crucifixio & sepultura cum Christo*. ad Rom. 6. quia homo moritur peccatis, & quodammodo censetur cum Christo crucifigi, mori, sepeliri, secundum vitam peccatorum.

Varia Baptismi nomina, & vnde.

DVBIVM I.

Quid sit Baptismus?

R Espondeo; Varijs modis posse describi, vt patet ex D. Thoma. Vt, *Baptismus est Sacramentum regenerationis*. Est, *Lauacrum aquæ in verbo vite* &c. Breuissimè tamen, & plenissimè sic: *Baptismus est Sacramentum abluionis sub inuocatione Trinitatis*. Dico *Sacramentum*, quia est genus Baptismi. Dico *Abluionis*, loco differentia.

Vbi aduerte, Dupliciter Sacramentum Baptismi posse dici Sacramentum Abluionis: Primò, Vt sensus sit, *Baptismus est Sacramentum, quod est ablutio*: Secundò, Vt sensus sit, *Baptismus est Sacramentum constans ablutioe & inuocatione Trinitatis, sub qua sit ipsa ablutio*: Priorem sensum amplectitur Scotus dist. 3. artic. 1. Censet enim Sacramentum Baptismi esse solam abluionem: quatenus tamen ordinem habet ad illam verborum formam, ita vt forma illa non sit pars Sacramenti, ex qua ipsam

Baptismi definitio.

Scotus.

intrinsecè constet, sed solum circumstantia quædam externa significationem abluionis determinans ad aliquid spiritale designandum, & efficiens vt sit cæremonia religiosa. Vnde etiam vult totam significationem Sacramentalem esse in sola ablutioe, quamuis ratio, cur conueniat ei talis significatio, sit ordo ad formulam verborum. Sed hæc sententia supra refutata est qu. 60. vbi ostensum est, Sacramenta constare materia & forma tanquam partibus intrinsecis. Et Confirmatur in proposito; Quia ablutio non solum habet necessarium ordinem ad verba, sed etiam ad Ministrum, & eius intentionem, & ad suscipientem: ergo si verba dicuntur forma, vel pars Sacramenti, eò quòd Sacramentum habeat necessarium ordinem seu habitudinem ad illa; etiam Minister, eiusque intentio, & suscipiens poterunt dici pars & forma Sacramenti; quod tamen nemo dixerit.

Soti opinio reuertitur.

Sacramentum ergo Baptismi non est sola ablutio; vt rectè Scotus dist. 3. qu. 1. sed ablutio cum inuocatione Trinitatis, sub qua ipsa ablutio peragitur. Vnde cum dicitur, *Baptismus est Sacramentum abluionis sub inuocatione Trinitatis*, non significatur ipsam inuocationem non esse partem Sacramenti, aut solum in obliquo respicere Sacramentum: sed significatur ordo, quem vna pars Sacramenti habet ad alteram; Ablutio scilicet ad Inuocationem. Sacramentum enim constat ex ablutioe, & inuocatione, talem inter se ordinem habentibus, vt ipsa ablutio fiat sub inuocatione Trinitatis. Nec obstat, quòd Sacramentum Baptismi rectè dicatur *Ablutio*, quia per Synechdochen pars rectè dicitur de toto, & contra: quomodo etiam Sacramentum Pœnitentiæ vocatur Pœnitentia, licet maxima ex parte consistat in Absolutione.

Explicatur definitio Baptismi.

DVBIVM II.

Vtrum ista Ablutio consistat in actione, an in passione?

R Espondeo; In Ablutione quatuor posse considerari: Aquam, Corpus, Contactum aque quo aqua dicitur contingere corpus, & Contactum corporis quo corpus aquam tangit.

Ablutio igitur consistit, non in contactu, quo corpus tangit aquam, (quia hic contactus identificatur corpori, & sic corpus esset materia proxima

3

Ablutio
Baptismi
constitit in
contactu
aquæ ad
corpus,
instar pas-
sionis.

xima Baptismi :) sed in contactu aquæ, quo aqua contingit corpus, qui nihil est aliud quam contiguitas ipsius aquæ ad corpus. Sic D. Augustinus Tractatu 80. in Ioannem. *Vnde tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, & cor abluat?* Hinc patet Ablutionem non esse aliquam Physicam actionem aut passionem, (cùm non terminetur ad aliquam qualitatem) sed modum quemdam ipsius aquæ, qui modus non distinguitur realiter ab aqua, sed est ipsa aqua, sic se habens; id est, corpori applicata, & quodammodo à corpore excepta, per quam formaliter corpus dicitur tangi, abluí, denominatione extrinseca: & sic habet modum quemdam passionis, licet non sit passio. Vnde Ablutio est pars Sacramenti, quatenus habet modum cuiusdam passionis; debet enim considerari quatenus ab ea corpus dicitur abluí: sic enim & non aliter mundat aqua: cuius signum est, quod Sacramentum Baptismi multiplicetur pro diuersitate corporum suscipientium; non autem pro diuersitate actuum Ministrum, cùm vna actione multi possint baptizari.

Non est
necesse vt
fiat successi-
uus.

Aduerte tamé, Ablutionem ordinariè fieri cum quodam motu, vel aquæ per corpus, vt in perfusione; vel corporis per aquam, vt in immersione: vnde est contactus aquæ successiuus. Fieri tamen potest, vt aqua simul partem aliquam sufficientem tangat, & tunc fit in momento; vnde absolute non est de ratione ablutionis, vt successiuè fiat.

ARTICVLVS II.

Vtrum Baptismus sit institutus post Christi passionem?

Respondet D. Thomas, Baptismum esse institutum, quando Christus in Iordane baptizabatur: Capisse autem obligare post passionem & resurrectionem, cessantibus legalibus.

DVBIVM I.

Quando Baptismus sit institutus?

Multorum
Parum
sententia
post Resur-
rectionem
esse insti-
tutum.

Multi Patres sentire videntur institutum post resurrectionem Matt. 28. v. 28. cùm dictum est Apostolis, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Eum verò Baptismum, quo discipuli Christi ante passionem baptizabant, fuisse Ioannis. Ita sentire videtur Tertull. lib. de Baptismo c. 11. Chrysostr. hom. 28. in Ioan. explicans illud Ioan. 7. v. 39. *Nondum erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus:* & Theophylactus in caput 3. Ioannis. Hieronymus Dialogo contra Luciferianos explicans eundem locum: & D. Leo epist. 4. ad Episcopos Siciliæ cap. 3. Rationes sunt. Prima, locus iste Ioannis 7. *Nondum erat Spiritus datus &c.* Ergo nec Baptismus institutus, quo datur Spiritus S. Ita Chrysostr. Secunda, Quia Baptismus vim habet à passione & morte Domini: ergo antea erat inefficax; ac proinde non erat Christi Baptismus sanctificans; sed Ioannis. Tertia, Quia Apostoli nondum erant instituti sacerdotes, vt possent baptizare: hoc enim factum, vel post resurrectionem, Ioannis 20. vel certè in vltima Cena. Quarta, Quia forma Baptismi nusquam inuenitur expressa, nisi post resurrectionem: ergo &c. Quinta,

Quia per Baptismum conformamur morti & resurrectioni Christi. Atqui ante Christi mortem & resurrectionem non poteramus illi conformari: exemplar enim prius est, quàm eius imitatio. Verùm his nil obstantibus, altera sententia est iongè verior. Pro qua

Dico Primò, Probabilissimum est Christi Baptismum esse institutum ante Passionem. Est cõmunior sententia cum Magistro dist. 3. & expressè. D. Augustini epist. 108. ad Seleucianum, vbi ait, Christum baptizasse non suis manibus, sed per Apostolos; vt intelligamus ipsum baptizasse presentia Maiestatis, ipsiusque fuisse Baptismi Sacramentum, Apostolorum autem dumtaxat Ministerium. Et infra docet Apostolos à Christo baptizatos. Idem tractatu 15. in Ioannem ait, Christo adhuc in carne agente ita baptizasse Apostolos, sicut modo baptizant Apostolici Sacerdotes; & ita per eos tunc mundasse peccata, sicut modò facit. Idem insinuat Cyrillus lib. 2. in Ioannem cap. 76. & Alcuinus in cap. 4. Ioannis, apud D. Thomam in Catena.

5
Baptismus
indivisus
est ante
Christi
Passionem.

Probatu Primò, Ioan. 3. dicitur quod Christus baptizauit, nempe per discipulos suos, vt explicatur cap. 4. quo significatur ipsum fuisse auctorem illius Baptismi (vt inquit D. Augustinus) eiusque vicem Apostolos in baptizando gessisse. 2. Ibidem Ioannis 3. dicitur discipulos Ioannis baptizasse conuersos, quòd Christus baptizaret, quasi per hoc Ioannis gloria videretur obscurari. Quod euidens signum est Christum suo Baptismo fuisse vsum, qui pluri aestimaretur quàm Ioannis Baptismus. Si enim fuisset vsum Baptismo Ioannis, non fuisset occasio querimonie, sed potius gratulationis: nam hoc in Ioannis commendatione cessisset. Tertio, Quia indignum erat Christi maiestate, vt Ioannis Baptismo vteretur, qui solùm preparatorius erat ad Christi Baptismum, totus sterilis, nihilque gratiæ conferens: ergo vtebatur suo, de quo Ioannis 1. v. 33. *Hic est qui baptizat in Spiritu sancto.* Quarto, Apostoli facti sunt sacerdotes ante Christi mortem, & perceperunt Eucharistiam: ergo iuxta legem Christi oportebat iam esse baptizatos. Cur enim in hac lege Christus dispensauerit sine necessitate? Et confirmatur, Quia Baptismus est fundamentum nouæ legis, initium Sacramentorum, & ianua in Ecclesiam. Arqui Christus ante mortem inchoauit nouam legem, & Ecclesiam suam, & alia quædam Sacramenta instituit: ergo oportuit etiam antecedere Baptismum.

Hinc patet, Baptismum Christi ante mortem fuisse completè institutum quoad vim suam intrinsecam, & quoad significationem. Erat enim Baptismus in spiritu idem omnino atque noster; nec erat vlla ratio, cur tunc incompletè institueretur. Nec obstat, quòd tunc non posset cælum aperire: hoc enim non erat ex defectu virtutis Baptismi; sed quia lege diuina sancitum erat, vt Christus primus per proprium sanguinem introiret in sancta, ad Hebræos 9. v. 12. & vt pretium nostræ redemptionis integrè perfolueretur, quò fiebat, vt quamuis daretur eadem gratia, quæ nunc datur, non tamen post mortem statim daretur vita æterna. Similiter non obstat, quòd re significata per Baptismum nondum esset completa, scilicet mors & resurrectio Christi; quia non minus perfecta est significatio futuri, quàm præteriti.

Ad

Responde-
tur obie-
ctionibus.

Ad Argumenta in contrarium: Respondetur Ad Primum, Spiritus sanctus ante Christi mortem non fuerat datus, nempe in ea plenitudine, & cum signo visibili, sicut post Ascensionem. Ita D. August. tractatu 3. in Ioannem; & Cyrillus lib. 12. in Ioannem cap. 56. & Aleuinus loco citato: alioqui certum est multis ante Christi mortem inuisibiliter datū Spiritum sanctum, scilicet omnibus iustis. Adde, Si hoc argumentum valeat, Baptismum non fuisse instituendum ante aduentum Spiritus sancti: quod nemo dixerit. Ad Secundum, Baptismus non solum ex Christi morte, sed etiam ex alijs eius meritis vim habere potest, cum singula eius actiones sint infiniti pretij, quamuis vim habere potuerint à morte futura, etiam à Christo acceptata à primo instanti conceptionis. Ad Tertium, Non requiritur vt fuerint sacerdotes, quando Baptismum administrabant: nam cuius est minister baptismi. Ad Quartum, Statim dicam. Ad Quintum, Qui baptizabantur ante Christi mortem, configurabantur morti & resurrectioni futurae, quae in diuina praedestinatione & Christi acceptatione iam antecesserat.

6
Institutus
est in Chri-
sti baptis-
mo proba-
biliter.

Dico Secundò, Probabile est, Baptismum institutum, dum Christus in Iordane baptizaretur. Ita D. Thomas, & eius sectatores: & Hugo Victorinus lib. 2. de Sacramentis. Parte 6. cap. 4. Probatur: Quia tunc designata est materia. Nam vt Patres docent, Christus tunc suo baptismo aquas sanctificauit, vt idonea baptismi essent: vt docet D. Augustinus serm. 29. 36. & 37. de Tempore. Ambrosius lib. 2. in Lucam cap. ult. Hieronymus dialogo contra Luciferianos. Chrysostomus homil. 12. in Matth. & passim Interpretes in 3. cap. Matth. Vnde passim docent Christum contactu carnis suae aquis vim regeneratiuam contulisse. Quod in terminis docet D. Augustinus sermone 36. & Beda lib. 1. in Lucam cap. 10. Similiter designata est tunc forma, per hoc, quod tota Trinitas tunc apparuit: & effectus, per descensum Spiritus sancti in specie columbae: ergo totum Sacramentum baptismi tunc est institutum. Aduerte tamen, hanc rationem non conuincere aliud, quam tunc Mystico modo materiam & formam baptismi Christi designatam. Vnde

7
Verosimi-
lius, post.

Dico Tertio, Probabilius videri non tunc precise esse institutum, sed aliquamdiu post, quando post ieiunium suum Dominus discipulos habere cepit. Insinuat aperte Scotus dist. 3. qu. 4. Ratio est; nam ad institutionem requiritur efficax voluntas & ordinatio, vt ex certo momento incipiat esse Sacramentum, id est, constare tali materiæ & formæ, cum tali virtute, & significatione; sicut fit in impositione aliorum signorum. Deinde requiritur, vt hæc voluntas etiam exterius aperiat, & forma materiaque exprimat: contentaneum enim est, vt signorum sensibilibus institutio fiat per actum externum & sensibilem. At credibile est, hæc Dominum non fecisse cum ipse baptizaretur, & nullos adhuc discipulos haberet, sed postea collectis discipulis qui hanc institutionem perciperent. Confirmatur, Quia sic videmus instituta reliqua Sacramenta, Eucharistiam, Penitentiam, Ordinem. Ad Patres autem facile responderi potest, illorum mentem non esse, tunc proprie Baptismum Christi esse institutum, quando ipse baptizabatur; sed designationem & depurationem materiæ & formæ baptismi, propediem

Responde-
tur obie-
ctioni
e Patribus.

instituendi, mysticè factant. Nihilominus non repugnat Baptismum institui per actum merè internum: vnde etiam tunc fieri potuit hæc institutio.

DVBIVM II.

Quando Lex Baptismi cæperit obligare?

Omissis varijs sententijs (hæc enim quæstio ad tractationem de Legibus spectat, sicut & illa de cessatione legalium.) Respondeo; Quæque in particulari capit obligare, quando Evangelica prædicatio ei plenè innotuit, vel certè potuit humano more innotuisse, spectato temporis spatio, & prædicationis vicinitate aut celebritate. Colligitur ex D. Bernardo epist. 77. quæ est ad Hugonem de Sancto Victore.

Ratio est, Quia promulgatio legis inducens obligationem, debet esse talis, vt innotescat; vel saltem ex se sit sufficiens; & necessarium habeat interuallum vt humano more in omnium notitiam possit venire. Atqui humano more fieri nequit, vt promulgatio vno loco facta, possit eodem tempore in omnium hominum notitiam venire: ergo talis promulgatio non inducit obligationem. Vbi aduerte, Non requiri ad promulgationis sufficientiam, vt in omnium notitiam veniat; sed, vt ex se sit sufficiens, quæ in omnium passim cognitionem possit peruenire, spectata humana diligentia, & tanti vel tanti temporis decursu. Quod si actu non perueniat ad omnes, id per accidens est ipsi promulgationi; ac proinde non idcirco cessanda est non obligare. At vt promulgatio vno loco vel vno tempore facta, eodem tempore in omnium notitiam veniat, per se absque miraculo est impossibile: vnde non est accommodatum, vt omnibus hominibus tunc obligationem inducat; & talis modus inducendæ obligationis non est humanæ naturæ consentaneus. Hinc fit, vt expressa cognitio Trinitatis & Incarnationis non cæperit statim eodem momento apud omnes esse in præcepto, aut medium ad salutem necessarium: sed sensim, prout sensim in varijs provincijs censebatur Evangelium fatis promulgatum. Idem dicendum de Baptismo.

Sed contrà. Obijciunt Primò, Ioannis 3. v. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei*: de quo loco D. Augustinus epist. 108. ad Celeucianum: *Postquam à Domino dictum est, nisi quis renatus fuerit ex aqua &c. graue peccatum est non baptizari*: ergo &c. Respondeo, Illa verba respicere tempus futurum: significat enim Dominus quidam post Euangelij promulgationem esset futurum. Ita D. Bernardus epist. citata 77. Similiter intellige D. Augustinum, vt sensus sit, *Post illud tempus, quod Dominus designauit, cum dixit, Nisi quis renatus &c. graue peccatum est non baptizari*. Simili modo loquitur Dominus Ioannis 6. v. 53. de Eucharistia, *Nisi manducaueritis carnem, & biberitis sanguinem &c.*

Obijciunt Secundò, Per mortem Christi, quædo dixit *Consummatum est*, cessauere legalia: ergo tunc capit obligatio baptismi. Respondeo Negando Consequentiam; Etsi enim tunc cessauerint quoad præcipuam rationem institutionis, quæ est, vt essent vmbra futurorum; tamen adhuc licitè seruabantur vsque ad integrâ in tota gente Iudica

8

Quæ legis
promulga-
tio inducit
obligatio-
nem.

Expressa
Trinitatis
& Incar-
nationis
notitia
quando
cæperit
esse neces-
saria.

9
Soluuntur
obiectiones.
Primò.

Secundò.

Judaica Evangelij promulgationem. Nec est necesse, vt cessante obligatione legis veteris statim inciperet in toto mundo obligatio legis nouæ.

Tertia. Objicitur Tertio, Matth. 28. Dominus dedit Apostolis præceptum *Baptizandi omnes gentes*: sed hoc non poterat commodè fieri, nisi eas obligando ad Baptismum: ergo ex eo tempore omnes cæperunt obligari. Respondeo, solum remotè & mediatè obligauit tunc gentes; nempe quatenus præcepit Apostolis, vt legem suam omnibus promulgent; & baptizent omnes; posita enim promulgatione, vult omnes obligare. Sicut si Rex præcipiat proregi, vt exigat à singulis certum tributum, non obligat subditos ad soluendū, nisi posita exactione.

Quarta. Objicitur Quarto, Lex noua videtur promulgata in Pentecoste, quādo impletis omnibus fidei mysterijs, descendit Spiritus S.; & Petrus solemniter Christum prædicauit. Respondeo, tunc cepit quidem solemniter promulgari per Apostolos; sed hæc promulgatio non erat sufficiens vt simul vniuersum mundum obligaret. Deinde, hæc promulgatio solum pertinebat ad Iudæos; vt colligitur ex cap. 2. Actuum: nam ad gentes non fuit facta, nisi aliquot annis post, quando Petrus missus fuit ad Cornelium. Actuum 10.

ARTICVLVS III.

Vtrum Aqua sit propria Materia Baptismi?

10
Errores
hereticorum
circa mate-
riam Bap-
tismi.

Respondetur affirmatiuè. Notandi sunt aliquot errores antiquorum hæreticorum circa materiam Baptismi. Primus est *Gnosticorum*, qui negabant aquam sensibilem baptismò necessariã, teste Irenæo lib. 1. contra hæreses cap. 18. Hos secuti *Manichæi*, qui putabant aquam, sicut & reliquas res corporeas esse à malo principio; teste D. Augustino hæresi 46. & *Seleuciani*, qui etiam Baptismum in aqua non recipiebant; teste Augustino hæresi 59. Hi omnes volunt aquam in illis verbis Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c.* metaphoricè sumi: sicut accipitur cap. 4. cum Dominus ait, *Si quis biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum.*

Secundus error est *Iacobitarum*, qui exorti sunt circa annum 590. Hi imprimebant candente ferro frontibus hominum figuram Crucis; quia scriptū est, *Ipse vos baptizabit Spiritu sancto & igne.* Testatur Bernardus Lutzenburgenſis in Catalogo; & Sanderus lib. 7. visibilis Monarchie.

Tertius error fuit *Flagellantiū* in Gallia & Germania circa annum 1350. Hi volebant materiam Baptismi esse proprium sanguinem flagello elicitum: contra quos Gerson fecit quemdam tractatum.

11
Sententia
Catholica
& de fide.

Sed fide tenendum est, Baptismi materiam esse veram sensibilem & vsualem aquam. Definitur in Cõcilio Lateranensi Capitulo *Firmiter*. Et in Florentino in decreto vniõnis Armerorum: & in Tridentino sess. 7. can. 2.

Probatur ex Scripturis: Primò, Ex nouo Testamento, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto*: quæ verba sub pena anathematis vetat Conciliū Tridentinū detorqueri ad metaphoras. Et cõfirmatur Act. 8. v. 36. *Eccc aqua*; inquit Eu-

nuchus) quis prohibet me baptizari? Et ad Ephes. 5. v. 26. *Mundans eã lauacro aquæ in verbo*. Vnde Apost. ad Corinth. 10. comparat Baptismum mari Rubro: Et Petrus epist. 1. cap. 3. comparat Diluuiõ.

Secundò. Idem probatur ex veteri testamento. Ezechielis 36. v. 25. *Effundam super vos aquam mundam*. Et Zachariæ 13. v. 1. *In illa die erit fons patens domui David in ablutionem peccatorum*. Quod vt Deus præsignaret, multa admitanda per aquam ab initio effecit; vt pulchrè ostendit Tertullianus lib. de Baptismo, & Hieronymus epist. ad Occanū, & alij Patres. Primò, In exordio mundi, *Spiritus sanctus ferebatur super aquas*, fouens eas: Genes. 1. v. 2. Secundò, Collocata est magna pars aquarum super firmamentum: ibidem. Tertio, Aquis datum est primum præceptum, seu prima benedictio vt animas proferret, teste Tertulliano & Hieronymo. Nam quinto die dictū est, *Producant aqua reptile anima vinentis, & volatilis*; quo insinuatū est, benedictione & imperio Dei Baptismum sensata pennataque animalia in cælum volantia editurum. Quarto, Per aquam delentur peccata, seu peccatores in Diluuiõ, & saluantur iusti: Genes. 7. & 1. Petri 3. Quintò, Saluantur Israëlitæ per mare Rubrū, & submergantur Ægyptij: Exod. 14. Sextò, Mundatur Naaman à lepra; 4. Reg. 5. Septimò, Curantur omnes languores in probatica Piscina: Ioannis 5. Octauò, Dominus primum Miraculum fecit in aquis, conuertens eas in vinum in nuptijs. Ioannis 2. Et similiter vltimum, quando ex latere *Fluxit sanguis & aqua*, Ioannis 19.

Tertio Probatur, Ex proprietatibus aquæ, quæ aptissimæ sunt effectus baptismi significandis: vt ostendit Iustinus Apolog. 2. & Leo serm. 4. & 5. de Natiuitate Domini. Primò, Aqua igne extinguit; vnde baptismus rectè significat cupiditatum extinctionem. Secundò, Maculas corporis eluit. Tertio, Animantia suffocat: vnde rectè designat & peccatorum absterſionem, & irrationalium concupiscentiarum interitum. Quarto, Perspicua est ad illuminationem: vnde significat illuminationem animæ. Quintò, Emollit indurata: ita baptismus cor durum emollit. Sextò, Est fecunda: nam omnia semina habent vim aquæ. Vnde ad generandum nouum hominem aptissima. Hinc Tertullianus lib. de Baptismo, *Primum liquor, quod vinceret, edidit; ne mirum sit in baptismo, si aqua animare nouerunt*. Septimò, Mergendo hominem in aqua, optimè Christi sepulturam exhibemus. Vide D. Thomam. His adde; Aquam vbique præsto esse, & facillimè ab omnibus haberi; vnde etiam hac ratione erat aptissima Baptismi Sacramento, quod cum inter omnia sit maximè necessarium, debet esse maximè promptum, & expeditum.

Sed Contrà. Primò, Scriptura comparans Baptismum Ioannis cum baptismo Christi, semper dicit *Ioannem baptizare aqua, Christum Spiritu sancto & igne*. Patet Matth. 3. Luca 3. Ioannis 1. Ergo Christi Baptismus nõ fuit in aqua.

Respondeo; Censur est; Baptismum Ioannis esse in aqua tantum; nec dare Spiritum sanctum. Quòd autem locis illis dicitur, *Ille baptizabit Spiritu sancto & igne*, significatur Spiritum sanctum effundendum in Apostolos sub specie ignis seu linguarum ignearum; ita Hieronymus in cap. 3. Matth. vel, Christum baptizatum suos *Spiritu sancto*; id est, purgatum copiosa Spiritu sancti effusione,

Miranda
facta in
aquis.

Congruen-
tia inter
effectus
aquæ &
Baptismi.

12

Quomodo
Baptismus
Christi fit
in Spiritu
sancto &
igne.

effusione, idque, tum in Baptismo, tum in reliquis Sacramentis, tum etiam igne Purgatorij, si quid superfit purgandum, ut ibidem Hieronymus & Origenes hom. 24. in Lucam. *Baptizare* enim idem est aliquando quod *Purgare*. Potest etiam per ignem intelligi generatim omnis afflictio, qua purgamur siue in hac vita, siue futura: & hic videtur verus sensus huius loci.

An in arena quandoque queat baptizari.

Dices Secundò, Nicephorus lib. 3. histor. cap. 37. refert, quemdam Iudæum in magno morbo cum desiderio Baptismi flagraret, & aqua deesset, fuisse arenam perfulsum, & subito conualuisse: ergo in necessitate non sola aqua est materia.

Respondeo, Quòd conualuerit, accidit ex magno desiderio Baptismi, Deo operante miraculò; non quòd Baptismus ille ratus esset; nam postea fuit aqua baptizatus; ut ibidem Nicephorus.

ARTICVLVS IV.

An debeat esse Aqua simplex?

13 Et de fide.

Respondeatur, debere esse veram aquam, ita ut speciem seu naturam aquam vsualis habeat. Est fide tenendum. Definitur in Concilio Tridentino sess. 7. can. 2. de Baptismo. Quæ autem sit vera aqua, & quæ non, est Philosophorum & Medicorum disceptatio.

Regule duæ circa dubiam aquam in Baptismo.

Duæ tamen regulæ, hæc in re, sunt considerandæ. Prior est, quando dubiū est, sit ne vera aqua, an non, nullo modo esse adhibendam baptismò, nisi in extrema necessitate, quando alioquin homo sine Baptismo esset moriturus: tunc enim etiam dubia materia adhiberi debet, v. g. aqua rosacea, vel cereuisia. Quia non omnino constat, an specie differat ab aqua: vnde non constat talem baptismum esse inualidum; ac proinde in extrema necessitate esset adhibendus: hæc enim necessitas postulat, ut omni ratione licita succurramus. Atqui hic nullum peccatum est; nam extrema necessitas excusat à sacrilegio, quod hic alioquin esse possit. Sacrilegus enim est, qui adhibet incertam materiam, dum certæ copia est; non autem, qui adhibet incertam, quando alia haberi nequit, & res sine periculo salutis æternæ nequit differri. Altera regula est: qui baptizatus est materia ambigua, debet postea, si superviuat, rebaptizari sub conditione.

14

Petes; Vtrum Nive possit conferri Baptismus? Respondeo, Etsi Nix videatur eiusdem naturæ cum Aqua; tamen non potest fieri Baptismus in Nive nisi liquefacta, quia non potest per eam fieri ablutio; Aqua enim dumtaxat ratione abluitionis est materia baptismi. Vnde res omnis, quæ non habet naturam Aquæ; vel si habet, non tamen est in statu idoneo ad abluendum, non potest esse baptismi materia. In extrema tamen necessitate, quando alia ratio non suppeteret, posset & deberet infans Nive perfundi cum solita verborum formula. Nã quidam existimant, inter quos Ioannes Maior, sufficere ad essentiam Baptismi aquam contactum, etiam si nulla sequatur ablutio.

An Nive possit baptizari.

ARTICVLVS V.

Vtrum hac sit Forma: Ego te Baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Respondeatur Affirmatiuè. Notandum est, Fuisse varios errores circa formam baptismi. Primus est eorum, qui tempore Apostolorum baptizabant *In tribus sine initio Principijs*, vel *In tribus Filijs*, vel *In tribus Paraclisis*: ut patet ex can. 48. Apostolorum. Secundus est Gnosticorum; qui baptizabant *In nomine ignoti Patris omnium, & veritatis omnium Matris, & in nomine descendens IESV ad vntionem & redemptionem, & communionem virtutum*; teste Irenæo lib. 1. contra hæreses cap. 18. vbi vide & alias formas. Tertius error est Paulianistarum & Cataphrygum, qui non baptizabant *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, ut refertur 1. qu. 1. Can. *Cataphryga*. Quartus fuit multorum Arianorum, qui etiam non seruabant veram formam; inter quos quidam Deuterius ita baptizabat, *Baptizetur Barabas in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto*; sed aqua, quæ erat in lauacro, repente euanuit: ut refert Nicephorus lib. 16. cap. 35. Quintus fuit Eunomianorum, qui baptizabant *In Christi mortem*, teste Socrate lib. 5. cap. 23. Sextus est hæreticorum nostri temporis, qui etiam vera forma vtantur; tamè dicunt illam non esse necessariam; concionè enim sufficere. Contra quos actum supra.

15 Errores circa formam baptismi.

Contra hos errores, fide tenendum est, legitimam & necessariam formam esse, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Colligitur Matthei 28. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*; iuncta Ecclesiæ traditione; & Patrum interpretatione. Definitur etiam in Concilio Florentino; & colligitur ex Tridentino sess. 7. can. 4. de Baptismo: estque sententia omnium Patrum & Doctorum. Aduerte tamen, Non omnia verba huius formæ esse necessaria ad Sacramenti substantiam; licet sint necessaria, ut seruetur Ecclesiæ præceptum. Si tamen præmitteretur *Ego*, vel nullum esset peccatum, ut vult Albertus; vel solum veniale, ut vult Sotus: expressio enim ministri nec implicita nec explicita est necessaria; ut patet ex forma Græcorum. Ratio est: quia nihil facit ad significandum Sacramenti effectum. Sed occurrunt aliquot dubia.

16 Contra hos errores, fide tenendum est, legitimam & necessariam formam esse, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Quale peccatum omittitur Ego in forma baptismi.

D V B I V M I.

Vtrum Actio Baptizandi sit necessariò exprimenda?

Hæretici & Catholici omnes admittunt actum baptizantis exprimendum; quod definitum est ab Alexandro III. Cap. *Si quis puerum*. de Baptismo & eius effectu. *Si quis*, inquit, *puerum in aquam immerserit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & non dixerit, Ego te baptizo, puer non est baptizatus*. Idem patet ex Florentino, vbi hæc forma præscribitur. Ratio est; Quia si non exprimeretur actus baptizandi, forma non significaret effectum Sacramenti: & proinde significatio Sacramen-

17 Est de fide.

cramenti esset indeterminata. Ablutio enim ipsa per se non satis significat spiritalem animæ ablu- tionem, nisi per verba ad id determinetur, sicut materia per formam determinari debet.

Aduerte tamen, Actum baptizandi variè posse exprimi: sufficit enim, vt exprimat, quatenus actu exercetur: vt, *Baptizo te, Baptizari, Baptiza- tur*; vel (vt dicunt Græci) *Baptizetur seruus Chri- sti, in nomine Patris, & Filij &c.* qui tamen verum baptisma conferunt, vt definitur in Concilio Flo- rentino: ab antiquissimis enim temporibus hac formâ vsi sunt.

Quòd autem Innocentius IV. in cap. 1. de Ba- ptismo & eius effectu, putat, si Latinus diceret, *Bap- tizet te Christus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*; eum nihil effecturum, eò quòd apud Lati- nos talis forma non sit recepta; apud Græcos ta- men, vbi hæc forma toleratur, fore ratum baptis- ma; fundamēto caret, & benè refutatur ab Adria- no qu. de Baptismo art. 3. dub. 2. Ratio est, Quia vbiunque locorū & à quocumque adhibeantur omnia, quæ sunt de essentia Sacramenti, confici- tur Sacramentum; neque consuetudo, vel prohi- bitio Ecclesiæ essentialia potest mutare. Et con- firmatur in proposito: quia si expressio solius Mi- nistri exercentis actum sufficit ad essentia Sacra- menti, vt patet apud Latinos; cur non expressio solius Christi sufficiat sine Ministro inferiore, cum ipse sit Minister principalis, qui in omnibus Sa- cramentis semper operatur? Vnde etiam in Sacra- mento Confirmationis ad essentiam Sacramenti sufficit, *Consignet te Christus*: in Pœnitentiâ, *Ab- soluat te Christus*: sicut in extrema Vnctione, *In- dulgeat tibi Deus*. Quòd autem idem Innocentius ait, non fore baptismum; si quis dicat *Ego Paulus baptizo te*, vel *baptizetur seruus Christi à me*, minus habet apparentiæ.

D V B I V M II.

Vtrum necesse sit exprimere personam que baptizatur?

Respondeo, Omnium consensu id esse necesse- rium. Videtur definitū ab Alexandro III. loco citato. Colligitur Matth. 28. *Baptizantes eos.*

Ratio est; Primò, Quia alioqui actus bapti- zandi non significabitur, quatenus hic & nunc sit in particulari; quod tamen est necessarium: nam Sacramentum consistit in actu particulari, qui hic & nunc fit circa certum subiectum, vt homo intelligat se hic & nunc sanctificari. Secundò, Quia effectus baptismi non est remissio peccato- rum in communi, sed huic collata: ergo vt Sa- cramentum significet huic conferri gratiam & remissionem, debet exprimi persona cui confer- tur. Quam ob causam etiam in Sacramento Con- firmationis, Pœnitentiæ, Ordinis, & extremæ Vnctionis exprimēda est persona suscipiens. Ter- tiò, Quia baptismus est spiritalis quædam regen- eratio: generatio autem requirit distinctionem inter generans & genitum; quam distinctionem oportebat exprimi. Hinc fit, vt nemo seipsum baptizare queat: vt definitum est ab Innocen- tio III. Cap. *Debitum*. de Baptismo & eius effe- ctu. Potest autem hæc persona exprimi, vel di- cendo *Baptizo te*; vel vt Græci, *Baptizetur seruus Christi*. Rectius tamen Latini: quia melius sic explicantur causæ baptismi, effectus eius, & ipse actus, vt hic & nunc obitus. Accedit; Quòd is,

qui baptizatur, nondum sit seruus Christi, sed per baptismum fiat.

D V B I V M III.

Si quis sic diceret, Ego te Paulum bap- tizo &c. & hic non esset Paulus, sed Petrus: vtrum esset validus Baptismus?

Respondeo, Sine dubio esse ratum, modò baptizans nõ ita determinet suam intentio- nem ad Paulum, vt intendat excludere Petrum. Ratio est, Quia primò & directè intendit bap- tizare hunc hominem presentem, quem priuato er- rore existimat esse Paulum: sed hic priuatus error non potest elidere intentionem per se sufficientē, cui intentioni per accidens coniungitur; nam in- tentio eius nullo modo ab illo errore pēdet. Nec refert, quòd falsum sit, *Ego baptizo te Paulum*; quia ex intentione ipsius verum est: sensus enim ver- borum est, *Ego baptizo te, quem puto esse Paulum*: qui sensus est verus; & sic oratio ista ab omnibus in hoc casu acciperetur. Secus res habet in Sacramē- to Matrimonij; quia intentio contrahentis ita fi- gitur ad hanc personam, vt excludat aliam. Ratio est, Quia Matrimonium nõ solum est Sacramen- tum, sed etiam quidam contractus ciuilis, in quo est quædam permutatio rerum & corporum: vn- de postulat vt fiat cum persona determinata, & inter res determinatas.

D V B I V M IV.

Vtrum necesse sit dicere in nomine, non in nominibus?

Respondeo, Id esse necessarium, ad eò vt si dicatur *In nominibus*, nihil efficiatur. Est cõ- munis sententia Doctorum. Ratio est, Quia non solum Trinitas personarum, sed etiam vnitas natu- ræ hoc Sacramēto profitenda est, cum sit Chri- stianæ fidei professio; ad quam non minùs vnitas naturæ, quàm Trinitas personarum pertinet. Si autem dicatur *In nominibus*, significabitur diuersa- tas naturæ, saltē numeralis.

Notandum autem illud *In nomine*, potissimùm tria insinuare. Primò, *Virtutem & auctoritatem*. Ita D. Thomas, & Catechismus Pij V: quæ virtus & auctoritas, vna est in tribus personis.

Secundò, Insinuat *Inuocationem*. Ita Magister dist. 3. quomodo etiam interpretari videtur Cle- mens lib. 3. Recognitionum; & Auctor de Ec- clesiasticis dogmatibus cap. 34. vnde Patres Sa- cramentorum formas vocant *Inuocationes*; vt patet ex Dionysio cap. 2. parte 2. & cap. 7. par. 3. de Ec- clesiastica Hierarch. Et Cyrillo Hierosolimitano Catechisti 3. Illuminatorum. Dices, Tres sunt inuocationes diuinarum personarum: vnde Ec- clesia aliquando Patrem, aliquando Filium, ali- quando Spiritum sanctum inuocat: ergo *In no- mine*, nõ potest esse *In inuocatione*. Respondeo; Du- pliciter potest Trinitas inuocari. Primò, Secundū propria personarum: & sic sunt *Tres inuocationes*. Secundò, Iuxta communia; & sic est *Vna tantum inuocatio*; quomodo inuocatur in Baptismo. Ratio est, Quia inuocatur Trinitas ad sanctificandum; sanctificare autem conuenit Trinitati secundum perfectionem essentialē & communem, quæ vna eademque est in tribus. Vnde Hieronymus in cap. 4. ad Ephes. *Non in nominibus, sed in nomine, quia vnus est Deus*. Idem docet Ambrosius lib. 2. de Sacram. cap. 7.

D d d Tertiò

Actus ba- ptizandi quomodo possit ex- primi.

Innocentij IV. opinio refutatur.

Affirma- tur.

Quomodo exprimen- da sit Per- sona que baptiza- tur.

19 Affirma- tur.

20

In nomine, quid signifi- cecit.

In Baptis- mo est solū vna inuo- catio Tri- nitatis.

Tertio, Insinuat Professionem Trinitatis. Aduerte tamen si diceretur, In nomine Patris, & in nomine Filij, & in nomine Spiritus sancti, nihilominus constare baptismum. Ratio est, Quia hæc repetitio non insinuat distinctionem virtutis; sicut neque cum dicimus Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus.

DVBIVM V.

Verum præpositio (In) & coniunctio (Et) sint de essentia formæ?

21 **R**espondeo, Non esse: quia illis omisissis sensus constat, iuxta communem intelligentiam. Imò omisissio earum nõ videtur, nisi venialis; censetur enim materia leuis. vt rectè Sotus d. 3. a. 5.

Sabelliani.

Si tamen præmitteretur coniunctio, ad insinuandum illa tria esse vnã personam tribus facultatibus instructam, vt volebant Sabelliani: vel si omitteretur coniunctio inter Filium & Spiritum sanctum, vt significetur Filium, & Spiritum sanctum esse vnã personam (sicut quidam hæretici faciebant in illo versiculo, Gloria Patri &c. dicentes; Gloria Patri, & Filio Spiritui sancto; cõtra quos agit Vigilius Papa circa annum 525. epistola ad Eutherum c. 2.) nihil efficeretur; quia corrumpere formæ veritas: significaret enim Filium esse Spiritum sanctum.

DVBIVM VI.

Verum valeat Baptismus In nomine Genitoris, Geniti, & procedentis ab vtroque?

Negar D. Thomas.

D. Thomas hîc putat non valere; cui plerique Doctores consentiunt. Ratio eius est, Quia in forma Baptismi debent poni ea nomina, quibus vsitatus solent personæ diuinæ exprimi: nam sicuti materia eius est vsitatissima, sic etiam forma esse debet.

Scotus.

Scotus aliam rationem addit; Quia etsi Pater & Genitor in diuinis pro eodem accipiantur; tamen non habent eandem significationem formalem: Pater enim formaliter significat rationem personæ, scilicet paternitatem, qua persona Patris in diuinis constituitur: Genitor autem formaliter significat actum notionalem, scilicet generationem. Atqui Christus ea nomina præscripsit, quæ significant ipsas proprietates constitutiuas personarum, vt colligitur Matth. 28.

Affirmans opinio est verior.

Verum Caietanus hîc & Victoria qu. 14. de Baptismo, putant omnino hæc formã Baptismum perfici. Quæ sententia speculatiuè omnino videtur vera. Primò, Quia ex accommodatione vsus idem valent istæ formæ. Tam verè enim confitemur, laudamus & inuocamus Trinitatem Nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, quàm Nomine Patris & Filij &c. vt patet ex Hymnis Ecclesiasticis. Secundò, Quia si quis ita baptizaret In nomine Patris, & IESV Christi, & Paraclæti, verè baptizaret: nam Clemens Romanus lib. 7. Constitutionum cap. 42. loco Spiritus sancti substituit nomen Paraclæti; quo nomine etiam Christus passim apud Ioannem significat Spiritum sanctum: hoc tamen nomen non significat proprietatè, qua constituitur Spiritus sanctus, sed solum quemdam eius effectum. Imò ipsum nomen Spiritus sancti non significat tertiam personam, nisi ex vtentium accommodatione. Neq̃ refert, quòd ista nomina

significent aliud formaliter. Quia in formis Sacramentorum non tam spectatur significatio formalis, quàm vsitata vsurpatio. Sicut Christus formaliter significat Vñctum; tamen ex vsu solum significat Dominum nostrum, Deum & hominem: Paraclæti autem significat Consolatorem, sed ex vsu tertiam Personam. Secus est de In nomine Iugentis, Imaginis, & Domi: talis enim baptismus non censetur ratur; quia hæc nomina ita simpliciter posita, parum vsitatè significant diuinas personas.

In nomine Iugentis, imaginis & domi.

Aduerte tamen; Si quis sub illa forma In nomine Genitoris &c. esset baptizatus, deberet rebaptizari sub conditione secundum formam Ecclesiæ: quia hæc sententia non est omnino certa.

ARTICVLVS VI.

Verum In nomine Christi possit dari Baptismus?

Sunt tres sententiæ de hac re. Prima est, Etiam nunc huiusmodi baptismum esse ratum. Ita Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacrametis p. 6. c. 2. Magister dist. 3. Caietanus hîc. Adrianus q. 1. a. 2. quam sententiam sequuntur multi Canonistæ propter Capitulum A quodam Iudæo. de Consecratione dist. 4. vbi Nicolaus Papa respondens ad consulta Bulgarorum ait, Hi profecto si in nomine Trinitatis, vel tantum in nomine Christi, sicut in actis Apostolorum legitur, baptizati sunt, vnum quippe idemq̃ est (vt exponit S. Ambrosius) rebaptizari non debent. Idem docet Ambrosius lib. 1. de Spiritu sancto cap. 3. vbi etiam amplius insinuat, scilicet baptismum valere non solum In nomine Christi, sed etiam In nomine solius Patris, vel Spiritus sancti. Ratio ipsius est, Quia qui benedicitur in Christo, in Patre & Spiritu sancto benedicitur; nam vnum est nomen, vna potestas. quam sententiam etiam admittit Hugo loco citato, & Beda in c. 10. Actorum. Diuus autem Bernardus, epist. 304. putat validum baptismum, quem quidam ex ignorantia contulit In nomine Dei, & veræ sanctæq̃ Crucis. Secunda sententia est: Apostolos quidem baptizasse In nomine Christi ex diuina dispensatione, vt nomen Christi redderetur illustrius: fortasse tamen nunc non valere. Tertia est aliorum. Pro qua:

22 Tres sententiæ.

Dico Primò, Baptismum, In nomine Christi collatum, non esse validum. Est ferè communis Doctorum. D. Thomæ hîc. Bonaventuræ, Scoti, Richardi, Paludani, & aliorum dist. 3. & tenet Pelagius Papa Canone Si re vera. dist. 4. de Consecratione; vbi loquens de eo, qui baptizatus est In nomine Domini, id est, In nomine Christi, vt Act. 18. dicit esse rebaptizandum In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Et Canone Multi sunt, affirmat esse contra præceptum Euangelicum baptizare In nomine Christi. Eadem dist. Zacharias Papa Canone In Synodo Anglorum. dicit non posse esse verum baptismum, si vel vna persona non nominetur. Hi tamen Pontifices non videntur ex auctoritate definiuisse, sed solum priuatam suam sententiam explicuisse: quia Nicolaus I. Vir doctissimus id non ignorasset. Eadem sententia colligitur ex cap. 28. Matthæi, vbi Dominus disertè exprimit tres personas, præscribens formam baptismi, vt Tertullianus contra Praxeam ostendit.

23 Probatur opinio negatiua ex Canonibus.

Probatur

Ex Patri-
bus. Probatur Secundo ex Patribus. Orig. in cap. 6.
ad Rom. in illud *Quicumque in Christo baptizati
sumus*, dicit baptismum in nomine Christi non esse
Athanaſ. ratum, nisi & aliæ personæ addantur. Athanaſ-
ius serm. 3. contra Arianos dicit, Cùm Pater in
baptismo nominetur, etiã Filium & Spiritum san-
ctum necessariò debere nominari, vt perfecta sit
Didymus. initiatio. Didymus lib. 2. de Spiritu sancto in
principio pag. 1. *Qui, inquit, vnum de præceptis no-*
minibus prætermittit, neque perfectionem Sacramenti
attingit, neque à peccatis hominem liberat: Non arbi-
tror quemquam fore tam insanum, vt putet baptismum
perfici, si vel vnum nomen prætermittatur. Basilus
Basilus. cap. 12. de Spiritu sancto dicit eum à vita exci-
dere, qui aliquid addit vel detrahit præscriptæ
formæ baptismatis. Damascenus lib. 4. cap. 10.
Damascen. de Fide, *Qui, inquit, in sanctam Trinitatem bap-*
tizari non fuerint, rebaptizari oportet. Idem docent
Cyprian. Patres Latini. Cyprianus epist. 73. *ex eo bap-*
tismo remissionem peccatorum non provenire, qui non
fit datus in certa Trinitatis inuocatione. Augustinus
August. lib. 6. contra Donatistas cap. 25. *Certa sunt verba*
Euangelica, sine quibus non consecratur baptismus.
Beda. Beda lib. Variarum questionum quest. 14. *No-*
tandum, inquit, si quis baptizans, dicat, Baptizo te in
Christo IESV, & non dicat, In nomine Patris, & Fi-
lij, & Spiritus sancti, sicut Dominus instituit, non est
verus baptismus.

Non suffi-
citur imple-
ta Trinita-
tis inuoca-
tio.
Hinc patet non esse verum, quod ait Caieta-
nus, sufficere implicitam Trinitatis inuocatio-
nem: tum, quia Patres expressam requirunt;
tum, quia alioquin solius Patris inuocatio suffi-
ceret: qui enim Patrem inuocat, implicitè etiam
Filium & Spiritum sanctum inuocat: magis enim
in Patre continetur Filius & Spiritus sanctus, quàm
in nomine Christi. contineatur vngens Pater, &
Spiritus sanctus quo vngitur. Nam si tantùm esset
vna persona in diuinitate, posset esse Christus, non
tamen posset esse Pater. Ratio propositionis est,
quia baptismus est professio fidei Christianæ,
cuius primarium fundamentum & obiectum est
Trinitas personarum vnus essentia; quæ etiam
cæterorum mysteriorum fidei est causa: vnde
consentaneum erat vt in forma baptismi expri-
meretur.

24. Dico Secundo, Probabilissimum est Apoſto-
los nunquam in nomine solius Christi baptizasse;
sed semper expressè: *In nomine Patris, & Filij, &*
Spiritus sancti. Est communis sententia Doctorum
recentiorum; Dom. Soto dist. 3. art. 6. Melchio-
ris Cani lib. 6. de locis c. 8. Armacani lib. 8. quæ-
stionum Armeniacarum cap. 3. Ianſenij Episcopi
Gandensis in c. 149. Concordiæ. Et videtur sen-
tentia Patrum citatorum. Vide etiam Canonem
Apostolicum 49. vbi dicitur anathema ijs, qui
aliter baptizant, quàm *In nomine Patris, & Filij, &*
Spiritus sancti. Et Dionysium Areopagitam c. 2.
partis 2. Ecclesiasticæ Hierarchiæ sub finem. Cre-
dendum enim est, Apostolorum successores, in
forma baptizandi imitatos ipsos Apostolos: atqui
illi in nomine Trinitatis baptizauerunt: ergo &c.

Ne quidem
ex peculiari
dispensa-
tione.
Quodd autem quidã Doctores dicunt Apoſto-
los baptizasse *In nomine Christi* ex peculiari qua-
dam dispensatione, vt nomen Christi redderetur
illustrius, parum habet probabilitatis: tum, quia
illustrius erat ad nomen, si cum Patre & Spiritu
sancto iungeretur, tanquam auctor sanctificatio-
nis, quàm si solitariè poneretur: tum, quia nul-

quam vmbra huius dispensationis apparet: imò
ex Scripturis colligitur, Apostolos consueuisse
baptizare *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.*
Actorum enim 19. cum Paulus quosdã rogasset,
an accepissent Spiritum S. & illi respondissent,
Neque si Spiritus sanctus est audiuimus, subiunxit Pau-
lus, *In quo ergo baptizati estis?* apertè insinuans in
forma baptismi solitum nominari *Spiritum sanctum.*
Notauit hoc Cymillus Alexandrinus Dialogo 7.
de Trinitate.

Ad argumenta contrariæ sententiæ: Respon-
deo, Nicolau fortè fuisse in illa opinione propter
Ambrosij auctoritatem. Certum tamen est eum
nihil definiuisse; fuerat enim tantummodò con-
sultus à Bulgaris, *An baptizatus à Iudæo, vel Pagano,*
verum Christi baptismum suscepisset? vt patet ex cap.
104. epistolæ ad Bulgaros. Ad quam questionem
dum respondet obiter, de suo, non interrogatus,
adiicit *Etiã baptismum in nomine Christi esse vali-*
dum, citans in suam sententiã Ambrosium. Quòd
autem in Actis Apostoli dicuntur baptizasse *In*
nomine IESV, variè exponi potest: Primò, *In au-*
thoritate, virtute & merito Christi. Secundò, *Bap-*
tismo à Christo instituto. Tertio, *In nomine IESV,* sed
non solo. Ita enim his tribus modis, hæc & simi-
lia loca explicat Basilus c. 12. de Spiritu sancto.
Adde probabile esse Apostolos addidisse hæc ver-
ba *IESV Christi,* dicendo, *Ego te baptizo in nomine*
Patris, & Filij eius IESV Christi, & Spiritus sancti:
hoc enim plurimum conducebat ad nomē Chri-
sti illustrandum, præsertim eum poneretur cum
Patre & Spiritu sancto auctor sanctificationis,
tanquam ipsis æqualis & consubstantialis.

Quomodo
dicatur
Apostoli
baptizasse
In nomine
IESV.

ARTICVLVS VII.

Vtrum Immersio in aqua sit de necessitate Baptismi?

Respondeo, Baptismum posse fieri tripliciter. 26
Primò, Immersione. Secundò, Perfusione. Tribus
Tertio, Asperſione. Probatur Primò, Quia hæc modis fieri
tribus modis potest fieri ablutio exterior: ergo & potest.
baptismus. Secundò, Quia Apostoli Actorum 2. Asperſione.
videntur baptizasse asperſione, vel effusione aquæ
super multos simul: tria enim hominũ millia non
videntur cõmodè vno die immersione potuisse bap-
tizari. Tertio Probatur ex Cypriano epist. 74.
ad Magnum, vbi id confirmatur ex illo Ezechie-
lis 36. *Aspergam super vos aquam mundam* (sic enim
legit) Vbi etiam quosdam reprehendit, qui homi-
nes asperſione baptizatos in lecto, dũ ægrotarent,
vocabat *Climicos*; quasi dicas *Lecticarios Christianos*,
tanquam qui non essent verè baptizati. Idem con-
firmatur *Esaia 52.* vbi de Christo dicitur, *Iste*
asperget gentes multas. Denique asperſiones *Leui-*
tarum, erant baptismi nostri figura.

26
Tribus
modis fieri
potest Ba-
ptisma.

Climici seu
Lecticarij
Christiani.

DVBIVM I.

Vtrum necessarium sit, vt aqua immediatè tangat corpus?

Respondeo, Omnino esse necessariũ. Tenent 27
plerique Doctores. Insinuat D. August. tra-
ctatu 8. in Ioannem: *Quenam tanta virtus aquæ,*
vt corpus tangat, & cor abluat?

D d d ij Ratio

Inclusus
culeo.

Vestes solā
asperit.

Infans in
vtero.

Asperio
aquæ.

Ratio est, Quia alioqui homo non propriè dicitur *Baptizari* vel *Ablui*. Vt si quis culeo inclusus mergeretur, non ablueretur. Idem dico, si vestes tantummodò aspergerentur; quamvis aliqui contrarium sentiant. Et confirmatur, Quia alioqui posset infans baptizari in vtero matris, perfusa, vel immerfa matre; quod est contra communem sententiam, & praxim totius Ecclesiæ.

Neque verisimile est Apostolos Actor. 2. baptizasse tali asperione, quali aqua benedicta aspergitur; quia poterant capita illorum facillè perfundi; erāt enim plures Ministri, qui brevi tempore plurimos baptizarent. Aqua lustralis non est Sacramentum, sed quiddā sacramentale, vim habens ex intentione & precibus Ecclesiæ. Vnde non est necesse, vt corpus tangat, sufficit vt vestem tangat: id enim Ecclesia non requirit, sed tantum, vt cum pio animi motu excipiat.

DVBIVM II.

Quanta corporis pars abluenda est?

28
Caput.

Respondéo, Ex more Ecclesiæ tenentur Sacerdotes, si fieri potest, vt minimum caput aqua perfundere; vt colligitur Canone *Postquā*. de Cōsecratione dist. 4. Ratio est, Quia caput est primaria pars hominis, in qua vigent omnes sensus; & sic in capite omnes sensus sanctificantur.

Pectus.

Pes, vel
Manus.

Ad rationē tamen Sacramenti, perfusio capitis non est necessaria. Nā si pectus, vel alia pars præcipua perfundatur, certum est constare Sacramentum. Quod si vel pes, vel manus duntaxat, res nō est ita certa; quamvis sit valdè probabile: vnde postea sub conditione esset rebaptizandus; multoque magis, si solū digitus tinctus fuerit: hæc enim ablutio non videtur sufficiens, vt inde homo dicatur simpliciter *Ablutus*, *vinctus*: tanta tamen ablutio est necessaria, vt patet ex forma baptismi.

Digitus.

Capilli.

Aduerte tamē, Non esse omnino improbabile, abluionem digiti, vel alterius minimæ partis, sufficere ad substantiam Sacramenti. Ita Victoria qu. 32. de Baptismo, & plurimi recentiores, qui etiam vnius guttæ contactum sufficere putant. Et ratio est, Quia in quavis parte est tota anima, ac proinde tota sanctificari potest. Asperio tamen capillorum nullo modo videtur sufficiens, quidquid dicat Sotus.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum Trina immersio sit necessaria ad substantiam Baptismi?

29

Respondetur, Necessariam non esse: qui tamē eam contra Ecclesiæ suæ consuetudinem omitteret, peccaret.

Trina im-
mersio
olim in
precepto,
& cur.

Notandum tamen, In principio Ecclesiæ morē fuisse ter mergendi. Ita præceptum fuit ab Apostolis Can. 49. ob quosdā hæreticos, qui præuē de mysterio Trinitatis sentiebant; vt Cerinthus, Ebiōn, & similes; qui docebant Christum esse nudū hominem: nominari autē Filium Dei ratione meriti suę mortis; quare, vt hoc representarent, vnica merfione utebantur, baptizantes *In mortē Christi*. Trina merfionis meminerunt Dionysius lib. de Eccles. Hierarchia c. 2. par. 2. Tertullianus cōtra Praxeam, & lib. de Baptismo. Basilii lib. de Spi-

ritu S. ad Amphiloc. c. 27. vbi est recenset inter Apostolicas traditiones. Ambrosius lib. 2. de Sacramentis cap. 7. Representatur per eam Trinitas personarum: vnde optimè respondet formæ; & triduanæ Christi sepulture: per baptismum enim Christo consepelitur.

Eius signi-
ficatio.

Primus autem, Qui post Apostolorū tempora ausus fuit vnica merfione vt, fuit Eunomius, teste Sozomeno lib. 6. histor. cap. 26. & Nicephoro lib. 11. c. 11. Postea tamen Gregorius Magnus præcepit baptismum fieri vnica merfione, ob quosdā Arianos, qui per trinam merfionem tres essentias inducebant, vnitatē diuinitatis diuidentes. Patet hoc lib. 1. Registri c. 41. ad Leandrum. Idē paulò post constitutum in Concilio Toletano 4. cap. 5. Congruentia huius sunt: tūm, quia vnica essentia est trium personarum: tūm, quia Christus semel tantum mortuus, semel sepultus: tūm denique, quia populus Israeliticus semel mare Rubrum, semel Iordanem transtulit.

30
Vnica im-
mersio per
quem in
Ecclesiam
inducta,
civis con-
gruentia.

Dices, Pelagius Papa affirmat Euangelicū esse præceptum *In nomine Trinitatis trina merfione vnica* quemque baptizari; vt patet Can. *Multi sunt*. de Cōsecratione dist. 4. Respondéo præceptum hoc referendum tantummodò ad nomenclaturā Trinitatis, non ad Trinam merfionē. Vide D. Th. ad 2.

Pelagius
Papa.

DVBIVM I.

Si Infans moueretur ante tertiam merfionem, vtrum censeretur baptizatus?

Respondetur, Si forma fuit terminata ante tertiam merfionem, v. g. simul cum 1. vel 2. merfione, & statim post hoc momentum infans obiit, est verè baptizatus; vt rectè docet hęc Caietanus contra Paludanum. Ratio est, Quia trina merfio nō est de substantia Sacramenti, sed sufficit ablutio. Vnde si forma cōpleatur simul cum prima merfione, iā constat baptismus; & due sequentes merfiones nihil operabuntur, etiamsi Minister intenderet per eas baptizare. Cuius ratio est, Quia completo Sacramento quoad partes essentielles, non potest Minister eius effectū suspendere, modò intēdat facere quod facit Ecclesia: operatur enim Sacramentum per modum cause naturalis. Quod si Minister ita suam intentionem determinaret ad trinam merfionem, vt expressè excluderet vnica, nolens per eam baptizare, nihil efficeret: vnde, si velit vt omnes merfiones concurrant, ita debet terminare verborum formulam, vt non compleat ante tertiam merfionem.

31
Affirma-
tur.

Restringi-
tur.

DVBIVM II.

Vtrum tota ablutio, seu immersio, præsertim quando fit per motum localem aquæ per corpus, vel corporis per aquam, sit de substantia Sacramenti?

Respondéo, Eam totam esse de substantia Sacramenti, quæ peragitur ante complementum verborum: id autē totum, quod sequitur post terminum verborum, non est villo modo de substantia, si ea pars quæ antecessit, erat sufficiens, vt ab illa præcisè homo diceretur *Ablutus*, etiamsi hæc pars esset minima inter eas, quæ sufficiunt. Ratio est; Quia posito sufficiens partis contactu, vnde homo potest dici *Ablutus*, & accedente complemento verborū, constat integrum Sacramentum: 26

32
Responso
est cum di-
stinctione.

tum: ac proinde quidquid sequitur, quasi per acci- dens se habet ad Sacramenti rationem. Vnde in quocumque momentum successerit ablutionis incidit terminus formæ, in eo perficitur Sacramentum: & reliqua pars ablutionis non est de substantia Sacramenti.

Quod si completa sit forma ante ablutionem, tunc solum ablutio minima sufficiens ad rationem ablutionis, est pars Sacramenti: quando enim ad hanc peruentum est, constat integrum Sacramentum: quod semper compleri debet in momento, sicut & gratia in momento infunditur.

DVBIVM III.

Virum ad rationem baptismi, quando sit per immersionem, necessaria sit succedens emersio?

Respondeo, Si dum Minister immergit, infans elabatur, & prolata formâ suffocetur aquis, erit verè baptizatus: quod communiter Doctores fatetur, vt testatur Gabriel dist. 4. q. 2. art. 3. dub. 4. Ratio est, Nam mersio per se sola sufficit ad ablutionem. Ablutio enim baptismi necessaria, vt rectè Gabriel, nihil est aliud, quàm contactus aquæ, quæ humectare potest: atqui hic est talis contactus: ergo &c.

Hinc omnino consequi videtur, verè fuisse baptizatum infantem illum, de quo narrat Panormitanus, in Cap. Non vt apponeret de Baptismo & eius effectu. qui instante morte cum portaretur ad baptismum, & aqua haberi non posset in via, proiectus est in puteum adhibitâ legitimâ verborum formâ. Ita enim sentit Panormitanus ibidem, & Gabriel supra, & Summa Rosella verbo Baptismus 4. num. 1. quamvis plerique alij in contraria sint sententia. Probatur, In priori casu infans est verè baptizatus: cur non etiam in hoc? Vtrobique enim aquis mergitur, sed non emergit: utrobique mors sequitur: utrobique ad est legitima necessaria forma, & intentio Ministri. Nec refert, quod Minister non immergat illum immediatè, sed ex loco remoto proiciat: quia si fure eum demitteret in calatho, esset verè baptizatus, etiam illorum iudicio: item, si eminus eum aquâ perfunderet. Neque etiam requiritur intentio eleuandi ex aqua; nam in sola mersione, seu contactu aquæ perficitur ablutio.

Denique non refert, quod ex tali projectione mors sequatur, & baptismus ordinetur ad salutem infantis. Nam etiam si fontem baptismalè veneno inficeret, vel aqua feruente ad occidendum infantem vteretis; nihilominus, si verè intendas baptizare, erit ratus baptismus: nam ablutio antecedit mortem. Aduerte tamen contrahi peccatû homicidij, si infans futurus erat superstes. Quod si mors omnino instabat, & aliter baptizari non poterat, non videtur homicidij crimen.

ARTICVLVS IX.

Virum Baptismus possit iterari?

Respondeo, Non posse. Est fide tenendum. Definitur Can. 46. aliàs 47. Apostolico; vbi iubetur deponi Episcopus rebaptizás. Et in Symbolo Nicæno, *Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum.* Et in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. cap. 1. Denique in Florentino, & Tridentino sess. 7. can. 11.

Probatur ex Scripturis. Ad Ephesios 4. Vna Ephes. 4. Fides, vnum Baptisma: vbi et si vnum possit optimè accipi, vt sit idem quod Commune, quia est vnum commune omnibus baptisma: tamen Patres hinc colligunt baptismum repeti non posse. Cyprianus epistola 73. Ambrosius lib. 2. de Penitentia cap. 2. Hieronymus in hunc locum. Augustinus lib. 1. contra Cresconium c. 28. Ad Hebræos 6. vers. 4. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, rursus renouari ad penitentiam, rursus crucifigentes sibi metipsos Filium Dei: quem locum Patres passim exponunt de renouatione per baptismum, qui illuminatio dicitur.* Ita Chrysostomus, Theodoretus, Theophilaëtus in hunc locum. Ambrosius loco citato. Epiphanius hæresi 59. In eadem sententiam ait Apostolus ibid. cap. 10. v. 26. *Voluntariè peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur hostia pro peccatis, id est, aliud sacrificium, quod nobis per secundum baptismum applicetur.*

Secundò, Probatur Ratione. Primò, Baptismus est quædam regeneratio & natiuitas: Ioannis 3. natiuitas autem geminari non potest. Ita Augustinus tractatu 11. in Ioannem. Secundò, Quia baptismus primariò institutus est ad peccati originalis deletionem: atqui peccatum originale non repetitur. Tertiò, Quia per baptismum adscribimur familiæ Christi; quod tantum semel fieri solet. Quartò, Si baptismus posset repeti, daretur summa peccandi licentia: quia per ipsum non solum culpa, sed etiam omnis pena condonatur sine satisfactione. Quintò, Quia baptismus est quædam mortis & resurrectionis Christi cõfiguratio: atqui hæc semel tantum facta. Sextò, Quia baptismus imprimit caracterem indelebilem. Septimò, Quia Circumcisio, quæ erat figura baptismi, non poterat iterari. Hæ rationes ostendunt, quam fuerit consentaneum, vt baptismus non repeteretur. Primaria tamen causa est Christi institutio & voluntas diuina; vt docet Scotus dist. 6. quest. 7.

DVBIVM I.

Quas penas incurrant, qui rebaptizant vel rebaptizantur?

Respondeo, Vtrique, Iure Ciuili plectuntur morte: vt habemus Lege 1. & 2. Codice, *Ne sanctum baptisma iteretur.* Iure Ecclesiastico efficiuntur irregulares. De rebaptizato, patet ex Canone *Qui in qualibet.* 1. questione 7. vbi etiam declaratur hanc irregularitatem talem esse, vt non solum impediatur ascensum ad Ordines superiores, sed etiam ministerium in susceptis.

De rebaptizante est maior difficultas. Nã nullus est textus vbi exprimat illud fieri irregularem, cum tamen irregularitas non incurritur nisi in casibus iure expressis, vt habetur Capitulo, *Is qui.* de sententia excommunicationis in 6. lura, quæ maximè solent adferri, sunt hæc.

Primò, Canon *Eos quos.* de Consecratione. dist. 4. Sed hic non virget, quia non loquitur de rebaptizantibus, sed de ijs qui se permittunt rebaptizari.

Secundò, Canon 47. Apostolorum. Sed hic Canon solum præscribit penam irrogandam, non autem ipso facto irrogat.

D d d iij Tertiò,

Sacramentum semper in momento completur.

33 Infans d manibus elapsus in aquas.

In puteum proiectus.

34

An sit homicida qui baptizado infantem occidit?

35 Est de iude non posse iterari.

Hebr. 6.

Rationes congruentia

36

Rebaptizatus est irregularis,

Rebaptizantem esse irregularem, ex quo Textu probetur.

Cap. Ex
litterarū.

Tertiò, Capitulum quod incipit, *Ex litterarum*. tit. de Apostolis, quo maximè Doctores nituntur. Verùm hoc Capitulum solum pœnam irrogat Acolyto, qui ministerium exhibuerat: de Sacerdotis autè rebaptizantis pœna nihil dicitur. Nihilominus tamè, quia omnes DD. ex hoc Capitulo colligunt, etiam rebaptizantem irregularem effici, in praxi ita iudicandum est: præsertim cum illa videatur esse mens Pontificis. Vult enim puerum ministrantem esse irregularem, non propter accidentale ministerium cœremoniarum (sola enim cœremoniarum repetitio non inducit irregularitatem) sed quia cooperator extitit rei nefandæ, id est, rebaptizationis: censetur enim cooperator repetitionis Sacramenti; sicuti ministrans Sacerdoti Idolis sacrificanti, cooperatur Idololatriæ. Vnde multò magis Pontifex cœsetur velle ipsum Sacerdotem rebaptizantem esse irregularem. Etsi enim in iure, quando de pœnis agitur, non valeat argumentum à simili, quando actiones seu peccata sunt distincta: sæpè tamen valet, quando actio est eadem, & accessorium comparatur ad principale, sicut in proposito.

Quando argumentū à simili quoad pœnas valet in iure, quando non.

37
Notanda quædam circa rebaptizantis irregularitatem.

Hic tamen Notandum est Primò: Hoc crimen debere esse publicum, vt irregularitatem inferat. Ita Panormitanus in hunc locum. Colligitur apertè ex textu: addit enim Pontifex, *Si crimen sit occultum, posse promoueri ad Ordines superiores*. Communis tamen ferè sententia Doctorum est, hanc irregularitatem etiam ex crimine occulto contrahi. Quod si verum est, saltem Episcopus potest in ea dispensare, iuxta cap. 6. sess. 24. Concilij Tridentini.

Notandum Secundò, Hanc irregularitatem non impedire vsu seu ministerium in Ordinibus susceptis, sed solum ascensum ad superiores: vt patet in textu.

Notandum Tertiò, Hanc pœnam non incurri, quando deest vera intentio baptizandi. Ratio est, Quia qui non intendit baptizare, quantum in se est reuerà non rebaptizat, nec est rebaptizator, sed solum simulat se rebaptizare: vnde illa exterior actio nõ est baptizatio aut rebaptizatio, quia sub hac ratione non est intenta. Sicut, qui retinens animo veram fidem, exterius profert hæresim, non est hæreticus, nec pœnas incurrit. Hinc etiam patet, pœnam hanc non incurri quando sub cõditione rebaptizat; vt rectè Nauarrus c. 27. n. 246: Siue diligentiam ante adhibuerit, vt cognosceret an esset baptizatus: Siue non; quidquid dicat Sotus dist. 3. art. 9. Ratio est, Quia talis verè non rebaptizat; expressè enim intendit non baptizare, si fortè antea sit baptizatus: fateor tamen talem peccare, si antea debitam diligentiam veritati cognoscendæ non præstiterit.

Sub conditione rebaptizans nõ sit irregularis.

DVBIVM III.

Virum hæc pœna incurratur quando intercedit ignorantia?

38
Ignorantia facti, si leuis.

Respondeo & Dico Primò, Ignorantia facti, scilicet an sit adhibitus baptismus, excusat ab hac irregularitate, quando excusat à peccato. Ita Scotus dist. 6. quæst. 8. Dominicus Soto hoc loco. Turrecremata in Capitulum, *Qui bis*. de Consecratione dist. 4. Nauarrus cap. 27. nu. 246. Couarruias in Clementinam *Si furiosus* in principio nu. 8. Probat, Quia hæc irregularitas infli-

gitur propter peccatum, & quidem mortale. Quia quando alicui peccato absolute nominato statuitur pœna grauis, intelligitur peccatum perfectum in sua specie, ac proinde ex sufficienti consideratione & scientia perfectum: ergo hæc irregularitas, cum ignorantia facti quæ non est crassa, non potest contrahi. Ignorantia tamen crassa non excusat; nam peccatum ex illa procedens; est eiusdem rationis, cum eo, quod scienter fit. Et confirmatur, Quia si infans ante rationis vsu bis baptizetur, non fit irregularis: vt colligitur causa 1. quæst. 4. Canone *Placuit*; vbi dicitur infantes ab hæreticis baptizatos posse promoueri ad ordines, & tamen hi ob solam ignorantiam excusantur.

Si crassa.

Sed contrà, Obijcitur Canon *Qui bis*. de Consecratione dist. 4. vbi statuitur, *Vt qui ignoranter rebaptizatur, non subiaceat pœnitentiæ, sit tamen irregularis*. Respondeo cum Scoto dist. 6. qu. 8. non debere nos huius Canonis auctoritate moueri, quia non est Summi Pontificis, sed cuiusdam Theodori Episcopi Cantuariensis; vt patet ex lib. 4. decreti Burchardi cap. 51.

Can. Qui bis.

Dico Secundò, Ignorantia iuris humani non excusat ab hac irregularitate. Ratio est; Quia, vt quis incurrat pœnam, non est necesse, vt sciat illà esse statutam (excepta excommunicatione) sed satis est, vt sciat se facere rem illicitam.

Ignorantia iuris humani.

Dico Tertiò, Inuincibilis ignorantia legis diuinæ excusat ab hac irregularitate: vt si inculpate ignores vitia esse baptismi repetitionem. Ratio est; Quia in eo euentu non peccabis Baptismum repetens.

Ignorantia legis diuinæ.

Quæ diximus de rebaptizato in hoc dubio, omnia ferè locum habent in rebaptizante: similiter enim excusatur. Debet enim interuenire peccatum mortiferum in actu rebaptizationis. Vnde probabilis ignorantia iuris diuini, vel facti, excusat. Solum adde, quando ita dubitat de alterius Baptismo, vt licite possit ei sub conditione conferre, non effici irregularem, etsi tunc conferat absolute; vt rectè Nauarrus supra. Ratio est; Quia non monstratur esse iteratum, quod nescitur esse factum; vt Innocentius III. ait Capitulo Vnico, de Clerico per saltum promoti.

39
Rebaptizati & rebaptizantis est similis ratio quoad irregularitatem.

DVBIVM III.

Virum qui coactè rebaptizatur, vel rebaptizatur, sit irregularis?

Respondeo; Si is, qui cogitur, intendat verè baptizari, vel baptizare secundo: Videtur omnino fieri irregularis. Ratio est, Quia respectu huius intentionis non potest esse vlla coactio, vnde nec excusatio: quare sicuti coactio tunc nullo modo excusat à culpa rebaptizationis, ita nec à pœna. Quòd si desit intentio Sacramenti in conferente, non fiet irregularis, etiamsi actum externum obeat. Similiter si desit intentio recipiendi Sacramentum; is qui circa se patitur illam cœremoniam externam, non fiet irregularis.

40
Si verè intendat.

Dices; Is qui ordinatur ab hæretico coactus vi vel metu, non fit irregularis, etiamsi tunc intentionem recipiendi Ordinis habeat; vt patet Can. *Constat* 1. qu. 1. Ergo similiter is, qui secundo baptizatur coactus, nõ fiet irregularis, quamuis habeat intentionem recipiendi secundo Baptismum.

Si non intendat.

Respon-

Respondeo Negando Consequentiam: Quia hic, cum sit semel baptizatus, non est amplius capax Sacramenti Baptismi; ille vero, cum non sit ante ordinatus, est capax Ordinis.

DVBIVM IV.

Quando licitum sit baptizare sub conditione?

Respondeo, & dico Primò, Quando moraliter constat de externo Sacramento; & nulla est probabilis ratio dubitandi de intentione ministri, non licet sub conditione iterare. Est communis Doctorum recentiorum. Vide Sorum dist. 3. ar. 9. ubi etiam reprehendit consuetudinem Parochorum, qui baptizatos domi ab obstericibus, postea rebaptizant sub conditione: deberent enim inquirere modum facti; et si rite factum constaret, supplere caeremonias. Idem tenet Nauarrus supra. Ratio est; Quia, quando moraliter constat de re ipsa, conditio tanquam impertinens, censetur non apposta, quod ad culpam attinet; unde censetur quasi absolute rebaptizari; quod non est paruum sacrilegium. Quò fit, ut adulti inter Christianos educati, ob nullum scrupulum debeant rebaptizari, etiam sub conditione: ut patet ex Capite *Veniens*. de Presbytero non baptizato; talis enim credendus est baptizatus. Similiter, si vnus testis oculatus, de quo non est ratio dubitandi, affirmet; vt Sotus ait. Vide Concil. Africanum cap. 39. & Can. *Placuit*, de Consecratione dist. 4.

Dico Secundo, Quòdo est probabilis ratio dubitandi de Sacramento, siue dubiù sit facti, siue iuris; & per inquisitionem non potest aliquid certi haberi, debet sub conditione repeti. Patet hoc totum ex Capitulo *De Baptismo & eius effectu*. Ratio est; Quia periculum salutis id postulat; & aliàs nulla fit iniuria Sacramento. Nam periculum salutis, & conditio apposta censetur omnem irreuerentiam excludere.

ARTICVLVS X.

Vtrum Ritus, quo Ecclesia in baptizando vitur, sit conueniens.

De hoc infra quaest. 71.

ARTICVLVS XI.

Vtrum conuenienter describantur tria Baptismata?

Respondetur; Tria esse baptismata, *Aqua, Flamini, & Sanguinis*. Est communis Doctorum in 4. dist. 4.

Notandum, Proprie vnicum esse Baptismum, scilicet *Aqua*. Ad Ephesios 4. v. 5. *Vna fides, vnum Baptisma*. Reliqua duo per Metaphoram sic appellari ratione esse debent, quia vicem baptismi aquae interdù supplent, & peccatum originale abluunt. Baptismum *Flamini* aliquando supplere vicem baptismi aquae, ostenditur infra. Nunc pauca de Baptismo *Sanguinis* dicenda. De quo

Notandum Primò, Martyrium vocari Baptismum *Sanguinis*: non quòd vnà cum sanguine ef-

fluat aqua; qua Martyres baptizentur; aut quòd oporteat re ipsa sanguinem effundere, vt quidam voluerunt (contra quos Hugo lib. 2. de Sacramentis parte 6. cap. 7.) sed quòd plerumque sanguis effundi soleat. Qui tamen laqueo vel igne perimitur, vel aquis mergitur propter Christum, verè accipit baptismum *Sanguinis*, si antea baptizatus non erat. Quòd addo, Quia martyrium non habet rationem baptismi, nisi quando eius vicem supplet.

Notandum Secundò, Martyrium non esse Sacramentum, contra Ioannem Maiorem. Quia non est remedium ordinarium ad nostram sanctificationem institutum, neque caeremonia ad Deum colendum: quorum vtrumque ad rationem Sacramenti requiritur.

DVBIVM I.

Vtrum Infantes sanctificentur Baptismo Sanguinis, seu Martyrio?

Alexander Alensis 4. par. qu. 2. 2. membro 5. docet Baptismum *Sanguinis* solis adultis prodesse. Idem sentire videtur Richardus Armacanus lib. 8. qq. Armeniacarum cap. 37. & Adrianus quaest. de Baptismo art. 5. ubi dicit, non esse certum, infantes illos, qui ab Herode occisi sunt, esse saluatos, si qui antea circumcisi non fuerant; piè tamen id credi. Verùm certò tenendum infantes hoc Baptismo sanctificari, & salutem aeternam consequi. Contrarium temeritatis notam meretur.

Probatur Primò, Ex consensu totius Ecclesiae, quae iam inde à temporibus Apostolorum celebrat festum *Innocentium*; non quia circumcisi (sic enim potiori iure deberet celebrari festum infantium qui nunc moriuntur post Baptismum) sed quia Martyres. Confirmatur; Quia vocat eos Martyres Ecclesia, & officio Martyrum honorat; quod non faceret, nisi ex Apostolica traditione constaret verè tales esse.

Probatur Secundò, Ex Patribus. Origenes homilia 3. in varios locos Euangelij, *Horum memoria semper, vt dignum est, in Ecclesia celebratur, vt primorum Martyrum pro Domino occisorum*. D. Augustinus lib. 3. de libero Arbitrio cap. 23. dicit Ecclesiam eos in honorem Martyrum receptos venerari. Idem expressè Leo sermone 1. de Epiphania *Quibus Christus nondum sanguinis sui impendit redemptionem, iam Martyrij tribuit dignitatem*. Et serm. 2. ait, *Etatem illam aptam fuisse Martyrio*. Omitto alios Patres in homilijs de Innocentibus. Vide Bernardum sermone de Innocentibus & Epistola 77. ad Hugonem. Ratio praecipua est diuina voluntas. Congruentia est; Quia decebat, vt illi, qui propter Christum occiduntur, mortis eius maximè essent participes: nam maximè Christo pro nobis morienti assimilantur, à quo omnis nostra sanctificatio manat. Videtur tamen martyrium habuisse hoc priuilegium etiam ante incarnationem: Nam Patres simili modo extollunt Martyrium Machabæorum; vt patet ex Nazianzeno. Dices; Concilium Tridentinum sessione 7. can. 4. affirmat Baptismum omnibus ad salutem esse necessarium, vel re ipsa, vel in voto: Atqui infantes illi neutrum habent: ergo non possunt saluari. Respondeo; Concilium loquitur extra casum Martyrij: agit enim de remedijs ad

D d d iij primam

Cur Martyrium dicatur Baptismus Sanguinis.

Cur Martyrium nõ sit Sacramentum.

Opinio negans est temeraria.

Sententia affirmans ex consensu Ecclesiae.

Congruentia.

41
Baptizari ab obstericibus, non debent sub conditione rebaptizari.

Si scrupulosus.

Si vnus testis.

42
Proprie tantum vnicum baptismum, aquae scilicet.

Primam iustificationem instituitis, quale non est Martyrium.

D V B I V M I I.

Verum Baptismus Sanguinis iustificet adultos, & quomodo?

Quidam Doctores negant Martyriū conferre posse primam gratiam iustificationis. Ita Alexander Alesensis supra. D. Bonaventura dist. 4. & Canus Relectio de Pœnitentia. parte 3. Fundamentum illorum est, quia existimant Martyrium debere procedere ex dilectione Dei super omnia, propter illum locum Apostoli 1. ad Corinth. 13. vers. 3. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam; charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

Verius affirmatur. Verum Dico Primò, Verius est, Baptismus Sanguinis posse interdum adulto primam gratiam iustificationis & remissionem peccatorum conferre: nempe, quando Baptismi Aquæ copia non datur. Colligitur ex D. Thoma, & Caietano hoc loco; & docent plerique recentiores. Vide Vegam lib. 6. in Concilium Trident. cap. 36. & 37.

Clemens Romanus. Probat ex Patribus, Clemens Romanus lib. 5. Constitutionum Apostolicarum cap. 7. *Passio, quam pro Christo Carechumenus sustinet, cedit ei in veterem Baptismum; quoniam ipse re ipsa commoritur Christo, alij in figura.* Tertullianus in Scorpiaco, *Martyribus nulla delicta posse imputari, quibus in laacro vita ipsa deponitur.* & in Apologetico sub finè: *Quis non pari exoptet, ut totam Dei gratiam redimat, ut omnem veniam ab eo compensatione sui sanguinis expedit?* Omnia enim huic operi delicta donantur.

Tertul. Cyprianus epistola 73. ad Iubaianum, *Nunquid potest vis Baptismi esse maior aut potior, quam confessio? quæ passio? ut quis coram hominibus Christum confiteatur, & suo sanguine baptizetur?* D. Augustinus lib. 13. de Ciuitate cap. 7. *Quicumque etiam non percepto regenerationis laacro pro Christi confessione moriuntur, tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur fonte baptismatis.* Quod probat ex Scripturis; *Quia, qui dixit, Nisi quis renatus fuerit &c. etiam dixit, qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo: & Qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam.* Idem docet Prosper sententia 149. iisdem verbis. Omitto alios Patres.

Cyprian. Augusti.

Ex quibus Patet, Primò, Baptismus Sanguinis ex diuina promissione seu institutione hanc vim habere, ut baptismo Aquæ æquetur, quando articulus necessitatis hunc excludit; & consequenter conferre primam gratiam iustificationis, & remissionem omnis culpæ & pœnæ.

Patet Secundò, Non requiri absolutè, ut procedat ex dilectione Dei super omnia: nam sic Martyrium non deleret omnia peccata, nec gratiam conferret, sed actus dilectionis antecedens. Vnde falsum esset, quod Patres docent *Martyrium tantum valere ad abluenda peccata, quantum Baptismus: Martyrium totam Dei gratiam redimere: omnia ei delicta donari.*

Alioquin essemus incerti de salute Martyris. Confirmatur; Si enim requiritur, ut procedat ex dilectione Dei super omnia, plerumque incerti erimus an fuerit verum Martyrium, & an iste sit verè beatus: quod est tamen contra communem sententiam Patrum, & Ecclesiæ sensum. Vnde Innocentius III. Capite quod incipit *Cum Marthe*, titulo de Celebratione Missarum ex D. Augustino ait, *Iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.* Quòd autem incerti erimus, patet; Quia non solum ex dilectione Dei super omnia, sed etiam ex alijs virtutibus potest quis acceptare mortem pro Christo, nempe ex virtute Religionis, ex virtute Fidei, Obedientiæ, Castitatis: & ex aliâ quavis virtute. Quævis enim virtus potest velle permanere in functione sui muneris, seu in honestate sui obiecti, & ex vi huius propositi velle perpeti mortem. Ergo non est certum perfectionem Martyrij semper ex dilectione Dei super omnia procedere; quare neque ad hanc dilectionem est restringendum.

Nec obstat, Quòd D. Thomas dicat Martyriū esse actum imperatum Charitatis: non enim ait id esse de ratione Martyrij; sed solum vult dicere, esse opus maximè aptum, quod à Charitate imperetur, esseque signum Charitatis. Similiter nec obstat locus Apostoli: solum enim vult dicere, si Charitas omnino desit, ita ut ne in termino quidem Martyrij habeatur, Martyrium non prodest. Pari modo Baptismus sine Charitate nihil prodest. Sed quia Martyrium adducit Charitatem, sicut & Baptismus, idè plurimum prodest ad vitam æternam. Sic intellige Diuum Thomam art. 12. ad 2.

de Innocentius III. Capite quod incipit *Cum Marthe*, titulo de Celebratione Missarum ex D. Augustino ait, *Iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.* Quòd autem incerti erimus, patet; Quia non solum ex dilectione Dei super omnia, sed etiam ex alijs virtutibus potest quis acceptare mortem pro Christo, nempe ex virtute Religionis, ex virtute Fidei, Obedientiæ, Castitatis: & ex aliâ quavis virtute. Quævis enim virtus potest velle permanere in functione sui muneris, seu in honestate sui obiecti, & ex vi huius propositi velle perpeti mortem. Ergo non est certum perfectionem Martyrij semper ex dilectione Dei super omnia procedere; quare neque ad hanc dilectionem est restringendum.

Nec obstat, Quòd D. Thomas dicat Martyriū esse actum imperatum Charitatis: non enim ait id esse de ratione Martyrij; sed solum vult dicere, esse opus maximè aptum, quod à Charitate imperetur, esseque signum Charitatis. Similiter nec obstat locus Apostoli: solum enim vult dicere, si Charitas omnino desit, ita ut ne in termino quidem Martyrij habeatur, Martyrium non prodest. Pari modo Baptismus sine Charitate nihil prodest. Sed quia Martyrium adducit Charitatem, sicut & Baptismus, idè plurimum prodest ad vitam æternam. Sic intellige Diuum Thomam art. 12. ad 2.

Dico Secundò, Peccator qui ad Martyrium rapitur, si nondum est baptizatus, debet omnem operam adhibere, ut baptizetur aqua: alioqui si negligat, mortiferè peccat, & Martyrium nihil ei prodest. Est communis sententia Doctorum. Ratio est; Quia præceptum Baptismi maximè vrget in periculo mortis. Patet hoc ex vsu Ecclesiæ; vnde conandum, ut hoc impleatur. Nec refert quod Martyrium dicatur supplere Baptismi vicem; nam hoc solum habet locum, quando Baptismi Aquæ non datur potestas; alias autem minimè: quia Martyrium non est institutum, ut sit loco Baptismi.

Dico Tertiò, Peccator in tali casu tenetur se conuertere ad Deum dilectione super omnia: & si meminit se esse in peccato mortifero, tenetur elicere contritionem. Est contra Vegam lib. 6. in Concil. Trident. cap. 36. qui putat ipsam acceptationem voluntariam Martyrij per se sufficere. Sed probatur; Quia præceptum Dilectionis Dei maximè obligat in periculo mortis, quando non amplius in hac vita poterit præstari. Similiter præceptum Contritionis tum maximè vrget: idque partim ob periculum salutis propriæ, partim ob periculum perpetuæ inimicitiae cum Deo. Vnde etiam si probabile speculatiuè esset, voluntariam acceptationem Martyrij per se sufficere; nihilominus practicè non esset securum: quia quisque tenetur tum ex charitate sui, tum ex charitate Dei, in illo discrimine sequi viam certam, quantum potest; alioqui sponte exponit se periculo æternæ damnationis: nempe si fortassis opinio illa probabilis, re ipsa non sit vera: opinio enim probabilis non supplet defectum mediij necessarij. Quæ ob causam non sufficit per se in eo casu concipere dolorem peccatorum, quem putas esse attritionem: nam certum non est, vtrum attritio cum Martyrio sufficiat ad salutem in peccatore; quare tenetur concipere contritionem, & confugere ad id quod certum est.

Dices

44
Quidam negant.

Verius affirmatur.

Clemens Romanus.

Tertul.

Cyprian.

Augusti.

45
Vis martyrij ex diuina institutione.

Alioquin essemus incerti de salute Martyris.

Quomodo martyrium sit actus imperatus charitatis.

Explicitur Apostolus 1. Cor. 13.

46
Quomodo martyrium supplcat vicem baptismi.

Peccator, qui ad martyrium rapitur, tenetur conuertere; & cur.

Non est certum, an Attritio cum martyrio sufficiat ad salutem in peccatore.

Dices Primò, Voluntas subeundi Martyrium pro Christo, est virtualis dilectio Dei super omnia: nam homo per illam præponit Deum vitæ suæ, quæ præ cæteris rebus cuique est chara. Est etiam virtualis contritio: nam detestatur peccatum plusquam mortem: ergo hæc voluntas sufficit.

Respondeo; Hoc argumentum probaret voluntatem hanc sufficere ad salutem, etsi non sequeretur re ipsa vlla permissio: imò hominem iustificari, quotiescumque paratus est potius mori, quam negare Christum; quod sanè absurdum est. Vnde negandum est antecedens: non enim voluntas Martyrij est dilectio virtualis Dei super omnia, aut virtualis contritio. Ratio est; Quia, qui Deum vitæ corporali præponit, non necessariò præponit illum omnibus alijs; cum multi famam, honores, amicos, patriam pluris faciant, quam vitam. Similiter qui præponit Deum in vno opere, non necessariò præponit illum in alijs. Pari modo, qui vnum genus peccati magis detestatur, quam mortem, non necessariò quidvis aliud magis detestatur: sunt enim multi, qui mallent mori, quam Deum negare; non tamen quam illum offendere minori peccato.

Dices Secundò; Non expedit tunc multum occupari actu contritionis; sed fatius est, vt tota mens in morte, pro Christo amplectenda feratur: virtus enim dispersa est minor. Respondeo; Amor Dei & contritio maximè iuuant animum ad Martyrium: vnde vel hac ratione sunt excitanda.

Dico Quartò, Si bona fide existimet se habere veram contritionem, valde probabile est sufficere ad remissionem peccatorum, & gratiam iustificationis, quamvis tatummodò sit attritio. Colligitur hoc ex D. Thoma infra qu. 87. art. 1. vbi ait, *Martyriū purgare ab omni culpa & veniali & mortali; nisi actualiter inueherit voluntatem peccato inhaerentem.* Item ex Patribus supra citatis. Probatur, Quia Baptismus Sanguinis non minus efficax est ad delenda peccata, quam Baptismus Aquæ: vt docent Prosper, Augustinus & Cyprianus supra: sed Baptismus Aquæ sanctificat, & delet omnia peccata etiam cum sola attritione: ego etiam Baptismus Sanguinis.

Dices, Hinc sequi Baptismus Sanguinis cum sola attritione sufficere, etiam quando scitur esse attritio: nam Baptismus Aquæ tunc sufficit.

Respondeo negando sequelam. Ratio est, Quia Baptismus Sanguinis constituit hominem in certissimo periculo mortis; & idè requirit per se omnes dispositiones ad quas obligamur ratione mortis; vt dilectionem Dei super omnia, & contritionem, nisi per bonam fidem quis excusetur. Secus est de Baptismo, nisi forte in articulo mortis dandus sit; tunc enim videtur homo obligari ad contritionem, quia tenetur sequi viam certam quantum potest. Si tamen interueniat bona fides, quæ putet se habere veram contritionem, iustificabitur per Martyrium. Huius ratio est; Quia omne opus, quod habet tale privilegium, vt vi sua conferat augmentum gratiæ homini contrito, confert etiam primam gratiam iustificationis homini attrito, qui bona fide se putat contritum; vt infra patebit in varijs Sacramētis. Nam cū vi sua, & quasi ex opere operato cōferat, necessariò confert omni subiecto non ponenti obicem, & aliàs sufficienter disposito ad gratiæ receptionem. At

is, qui bona fide se putat contritum, non ponit impedimentum gratiæ; & aliàs attritio est sufficiens dispositio ad gratiæ infusionem, vt patet in Baptismo & Pœnitentia: alioqui nihil privilegij haberent Sacramenta nouæ legis in iustificatione impij: ergo &c.

Dico Quintò, Sola voluntas subeundi mortem pro Christo, in eo, qui peccatorum suorum non recordatur, siue ob perturbationem, siue ob naturalem obliuionem, aut inaduertentiam, non sufficit cum externa peressione ad remissionem peccatorum, & ad gratiam iustificationis, nisi includat saltem virtuales pœnitentiam.

Probatur, Quia Baptismus, qui tamè institutus est ad remissionem peccatorum, & minimam postulat dispositionem, requirit formalem vel virtuales pœnitentiam: ergo multò magis Martyrium, quod non est institutum ad peccatorum remissionem. Ratio est; Quia animus, qui per peccatum actuale auersus est à Deo, debet per aliquem motum contrarium rursus in Deum conuerti, vt in gratiam recipiatur: hoc enim maximè consentaneum est tum diuinæ iustitiæ, tum naturæ reconciliationis. Vnde pœnitentia omni tempore necessaria fuit ad remissionem peccati mortalis, & gratiam iustificationis, vt docet Concilium Trident. sess. 14. cap. 1.

Aduerte tamen, Hanc voluntatem Martyrij ferè semper includere implicitam & virtuales pœnitentiam, saltem attritionem; ita vt si recorderetur peccatorum, ea actu detestaretur, & proponeret euitare. Nam qui vult subire mortem pro Christo, vel hoc vult, ne Deum offendant; & sic est actus dilectionis Dei (quamvis non necessariò dilectionis super omnia) includens implicitè detestationem omnis offensionis: vel vult, ne damnetur; vt Eleazarus 2. Machab. cap. 6: & sic prouenit à virtute spei, & includit detestationem omnis peccati inducentis damnationem. Et quamvis possint interdum aliarum virtutum rationes vel motiua interuenire, tamen ferè semper illa sunt præcipua, tanquam maximè generales & notissima. Vnde moraliter certum est, Martyrem ex tali motiua mortem acceptasse. Deinde, cū quis cogitat subeundum esse Martyrium, ipsa mortis & suppliciorum apprehensione satis excitatur vt ad Deum confugiat, & veniam peccatorum etiã occultorum flagitet. Vnde vix fieri potest, vt omnis pœnitentia etiam virtualis absit, nisi quis ex inopinato præueniatur, aut occidatur in somnis: Vt si statuisset quis potius mori, quam Christum negare, eò quod hoc sit nimis enorme peccatum; multis tamen alijs minoribus mortiferis, vel vno sit infectus; sicque sine omni pœnitentia se somno tradens in odium Christi interficiatur, hic non erit verè Martyr, nec fructum Martyrij habebit, eò quod omnis pœnitentia defuerit.

Dices, D. Thomas infra quæst. 87. art. 1. ad 2. sic ait, *Pænio pro Christo suscepta, obtinet vim baptis- mi, & idè purgat ab omni culpa & veniali & mortali, nisi actualiter voluntatem peccato inueherit inhaerentem.* Ergo D. Thomas non requirit vllam pœnitentiã.

Respondeo, Non requirit quidem pœnitentiam expressam vel actualem, præsertim in particulari quando peccata non occurrunt; non tamen excludit pœnitentiam virtuales, vel in genere: nam etiam Baptismus hanc requirit, cui Martyrium comparat.

Dico

Martyriū non est virtualis dilectio Dei super omnia, nec virtualis contritio.

47 Attritio purata Cō- tritio, sufficit cum Martyrio ad iustifi- cationem.

Magis sufficit attritio cum Baptismo, quam cum martyrio ad iustifi- cationem.

48 Voluntas martyrij cū externa peressione non sufficit in immemore peccati, sine virtuali pœnitentia.

Voluntati martyrij ferè semper coniungitur virtualis Pœnitentia.

Responde- tur obie- ctioni ex D. Thoma.

49 Sola voluntas mori cōdi pro Christo, in iusto sufficit ad martyrium.

Dico Sextò, Sola voluntas subeundi mortem pro Christo videtur sufficere in iusto, vt sit verus Martyr, etiamsi nullum alium actum habuerit. Est communior sententia Doctōrum. Ratio est; Quia cum ipsum opus Martyrij, id est, ipsa persectio, habeat hoc priuilegium, vt quasi ex opere operato gratiam conferat, vt colligunt Doctōres ex illis verbis Domini Matthæi 10. v. 31. *Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in calis est.* & Luc. 9. v. 24. *Qui perdidit animam suam propter me, saluam faciet illa: in iusto autem sit sufficiens dispositio ad gratiæ infusionem, & nullum impedimentum, necessariò effectum suum in illo habebit. Vnde etiamsi dormiens occidatur, erit Martyr. Quæ ratio etiam probat satis esse credibile, iustum fore Martyrè, si in odium fidei dormiens occidatur, quamuis nihil antea de Martyrio cogitarit: quod insinuat Caietanus infra qu. 87. art. 1. & docent multi recentiores. Nec obstat, quòd Martyrium in adultis debeat esse aliquo modo voluntarium: videtur enim sufficere posse voluntas habitualis, quãdo aliunde actualis impeditur; sicut sufficit ad Sacramenti Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis perceptionem. Iustus autem censetur in habitu paratus mori pro Christo, quando necesse fuerit; sicuti habitu cõsetur remedia velle facere salutis, quando fuerit opus. Aduerte tamen, tale Martyrium non cenferi actum Fortitudinis; sed solum est externa professio habens priuilegium, sicut in infantibus.*

Etiã in dormiente

Sufficit voluntas habitualis.

Non erit actus Fortitudinis.

DVBIVM III.

Quando Martyrium conferat gratiam?

Caietani opinio r. c. futatur.

Caietanus 2. qu. 124. ar. 4. insinuat dari in primo non esse, id est, in primo instanti quo homo non est, & anima non informat corpus: putat enim tunc Martyrem mereri. Sed hoc non videtur probabile. Nam hoc momentum nõ pertinet ad statum vie; homo enim tunc non est: vnde non habet amplius statum merendi. Et Cõfirmatur; Quia alioqui fieri posset, vt qui tota vita nec fidem, nec gratiam, nec meritum habuit, incipiat hæc habere post hanc vitam: quod non est consentaneum Scripturis, quibus dicitur *Recepturũ quemque prout gessit in corpore.* 2. Corinth. 5. v. 10. Et, *Vbi lignum ceciderit, ibi fore, siue ad Austrum, siue ad Aquilonem?* Ecclesiastæ c. 11 v. 3.

Dicendum ergo est, Si datur vltimum instans vitæ, valdè credibile est tunc dari gratiam Martyrij; nam tunc est terminus Martyrij. Consentaneum autem est, vt conferat gratiam in termino quo completur; sicut Sacramenta eam conferunt in termino quo complentur. Quòd si non datur vltimum instans vitæ, probabilis est dari paulò antè separationem animæ, quando ex vlnneribus necesse est mortem sequi. Ita Vega lib. 6. cap. 37. Credibile autem est eum diuinitus postea custodiri vsque ad instans mortis, vt non peccet, si adhuc ratione vtitur. Quòd si contingeret talem postea diuinitus sanari, valdè probabile est fore confirmandum in gratia; sicut credendum est de iustis, qui excitantur à mortuis; ne illis hoc beneficium sit damno.

Vel datur in vltimo instanti vitæ.

Vel paulò antè separationem animæ.

ARTICVLVS XII.

Vtrum Baptismus Sanguinis sit potissimus inter alia baptisinata?

51 Præstantia Baptismi Sanguinis.

R Espondetur Affirmatiuè. Patet hoc ex Cypriano, Augustino, & alijs supra citatis. Probatur Primò, Quia Baptismus Sanguinis, nos reddit similes imitatione Passioni Christi, à qua omnia baptisinata vim habent: reliqua verò minimè nos similes reddunt.

Secundò, Quia Ecclesia festa Martyrum celebrat: ergo per Martyrium confertur maior gratiæ mensura, quàm per Baptismum Aquæ. De quo quidam non rectè dubitauit. Quod etiam ex eo patet, quòd detur Martyribus *Aureola*; id est, singularis quædam gloria, distincta ab illa communi & essentiali: *Aureola* autem non datur sine maiori gratia.

Baptismus tamen Aquæ in eo excellit, quòd Aquæ. Characterem imprimat, & sit Sacramentum.

Baptismus Flammis multorum iudicio superat Flammis, Baptismum Aquæ in hoc, quòd maiorem gratiæ mensuram conferat; quia in illo iustificatur homo per propriam dispositionem. Et hoc est admodum probabile, præsertim quando dispositio seu actus charitatis est multum intensus. Valdè enim verosimile est paruulos post Baptismum morientes, fore infimos in gloria: quia nihil ad suam salutem proprio conatu contulerunt.

QVÆSTIO LXVII.

De Ministro Baptismi.

In Octo Articulos diuisa.

ARTICVLVS I.

Vtrum ad officium Diaconi pertineat Baptizare?

Non pertinet id ad eum ex officio.

R Espondetur, Non esse Diaconi ex officio; sed solum ex commissione Sacerdotis vel Episcopi. Prior pars patet. Quia Diaconi tantum est ministrare Sacerdoti in Sacramentorum dif-

penfatione & sacrificio; vt patet ex nomine, quod *Ministrum* significat: ergo ex officio non potest baptizare. Idem expressè docet Clemens lib. 3. Cõstitut. Apost. cap. 11. & Gelafius canone *Diaconos*; distinctione 93.

Quòd autem possit ex commissione, etiam solemniter; Probat, Quia in ordinatione eius dicitur, quòd debeat baptizare & prædicare: quod tamen non sic intelligendum est, quasi per ordinationem efficiatur ordinarius minister Baptismi; sed

Sed ex commissione.